

**'Speciale kinderen zijn net zo gewoon,
als gewone kinderen speciaal zijn.'**

Kiezen voor kinderopvang en school

Inhoud

1	Keuzes in kinderopvang en basisonderwijs	3
	Kunnen kiezen	3
	Integratie en inclusie	3
	Beleid van de overheid	3
	Overwegingen bij de keuze voor regulier	3
	Het maken van een keuze voor regulier of speciaal	4
	Speciaal en regulier combineren	5
2	Speciale en reguliere kinderopvang	7
	Een korte schets	7
	Kiezen en aanmelden voor reguliere kinderopvang	7
	Ondersteuning in de kinderopvang	7
	Ondersteuningsmogelijkheden in verschillende regio's	7
3	Regulier en speciaal onderwijs	9
	Regulier onderwijs	9
	Speciaal basisonderwijs (SBO) en speciaal voortgezet onderwijs (SVO)	9
	Speciaal onderwijs	10
	Overlap van regelingen	11
	Nieuwe ontwikkelingen	11
	Het specifieke van elk kind	13
	Interview: Geef niet op!	14
4	Ondersteuning op de reguliere school	16
	Extra hulp en hulpmiddelen: landelijke regelingen	16
	Leerlingenvervoer en toegankelijkheid gebouwen: gemeentelijke regelingen	20
	Organisaties en diensten	21
	Interview: Het hele team kent Stef	23
5	Overige informatie	24
	Adressen	24
	Studiedagen - Cursussen	29
	Websites	29
	Boeken en brochures	30
	Video's en DVD's	32
	Afkortingen	33
	Begrippen	34

Inleiding

Waarom deze uitgave?

Ouders van kinderen met een beperking kiezen steeds vaker voor reguliere kinderopvang en daarna voor een reguliere basisschool in de buurt. Zij willen een zo normaal mogelijk leven voor hun kind. Het vinden van het meest geschikte kinderdagcentrum of een school is echter lang niet altijd eenvoudig. Deze brochure kan u helpen bij uw keuze en kan dienen als naslagwerk.

Voor wie is deze informatie?

Kiezen voor kinderopvang en school is in de eerste plaats geschreven voor ouders. Wij hopen u met deze informatie te ondersteunen bij de stappen die u kunt of moet zetten om uw kind te laten meedoen in de kinderopvang en het onderwijs.

Maar ook kinderdagverblijven, scholen en andere professionals kunnen met deze brochure hun voordeel doen.

Onder kinderen met een beperking verstaan we kinderen met een ontwikkelingsachterstand, een motorische, zintuiglijke en/of verstandelijke beperking of een chronische aandoening.

Welke informatie kunt u verwachten?

Wij hebben geprobeerd alle informatie die van belang is bij de keuze voor kinderopvang en school voor u op een rijtje te zetten. U vindt een overzicht van mogelijkheden voor kinderopvang en van schoolsoorten in Nederland en we gaan uitgebreid in op de vele mogelijkheden van ondersteuning en vergoedingen. Ook zijn praktische zaken en handige (web)adressen opgenomen.

Vragen of opmerkingen

Voor vragen of opmerkingen over de geboden informatie kunt u contact opnemen met

**MEE Amstel en Zaan,
Derkinderenstraat 10-18,
1062 DB Amsterdam,
Telefoon 020 512 72 72
informatie@meeaz.nl**

Meerdere exemplaren van deze brochure kunt u bestellen bij de MEE-vestiging bij u in de buurt. Adressen vindt u op de achterkant.

1 Keuzes in kinderopvang en basisonderwijs

Kunnen kiezen

Goede kinderopvang en goed onderwijs zijn belangrijk voor de toekomst van alle kinderen. Ouders maken keuzes op basis van hun eigen waarden, wensen en verwachtingen. Voor ouders van kinderen met een of meerdere beperkingen viel er lange tijd niets te kiezen. Een beperking of een problematische, vertraagde of achterblijvende ontwikkeling betekende per definitie dat je was aangewezen op speciale voorzieningen voor kinderopvang en op speciaal onderwijs. Tegenwoordig kunt u behalve voor speciale voorzieningen ook kiezen voor opvang en onderwijs in het reguliere circuit. De laatste jaren maken steeds meer ouders gebruik van deze laatste mogelijkheid.

De overtuiging dat gezamenlijk onderwijs beter kan zijn voor zowel kinderen met als zonder beperking past in de veranderde visie op mensen met een beperking in de samenleving. In de zorg maar ook elders wordt het steeds vanzelfsprekender te leren omgaan met verschillen in de samenleving, of het nu huidskleur, seksuele voorkeur, religie of een beperking betreft. Keek men vroeger vooral naar de beperkingen van een persoon die speciale voorzieningen nodig had, tegenwoordig wordt het accent gelegd op gelijkwaardige deelname van burgers aan de samenleving, waarbij een beperking slechts een onderdeel van iemand is.

Integratie en inclusie

Integratie en inclusie zijn begrippen die, ook internationaal, worden gebruikt om de positie van kinderen en volwassenen met een beperking te beschrijven. Ze corresponderen met verschillende idealen en manieren van omgaan met beperkingen.

Integratie wil zeggen dat een kind met een beperking op een regulier kinderdagverblijf en een

reguliere school zit. Het aanbod van de kinderopvang en het onderwijs moet zijn afgestemd op de mogelijkheden van het kind. **Inclusie** gaat verder. Inclusief onderwijs betekent niet alleen dat leerlingen met en zonder een beperking naar dezelfde school gaan. Maar ook dat door de grote gerichtheid op het leren van het individuele kind alle leerlingen baat hebben bij het onderwijs.

Beleid van de overheid

De overheid probeert al tientallen jaren te stimuleren dat kinderen samen naar de reguliere school gaan. In 1994 ondertekende Nederland, net als alle andere lidstaten van de UNESCO, de Salamanca-verklaring, waarin het principe van inclusief onderwijs is vastgelegd. Daarmee beloofde Nederland zich in te zetten voor realisering van inclusief onderwijs. In 2003 werd de Wet leerlinggebonden financiering ingevoerd, bekend geworden als het Rugzakje. Ouders konden, met extra ondersteuning, kiezen voor regulier of speciaal onderwijs voor hun kind. In de praktijk ondervinden ouders tot vandaag de dag echter nog vaak belemmeringen. In augustus 2012 gaat de Wet op passend onderwijs in werking. Ouders melden hun kind aan bij de school van hun voorkeur, die een passend onderwijsaanbod moet bieden. Kan de school dat niet (volledig) organiseren, dan moet de school aangeven bij welke school de leerling wél het gewenste onderwijs kan volgen. Scholen maken per regio afspraken over een sluitend onderwijsaanbod voor leerlingen die extra zorg nodig hebben.

Overwegingen bij de keuze voor regulier

Bij de keuze voor reguliere kinderopvang en regulier onderwijs kunnen de volgende overwegingen meespelen:

- Kinderen (en hun ouders) kunnen samen met niet-gehandicapte leeftijdgenoten deelnemen aan het reguliere leven.
- Kinderen leren van de activiteiten van andere kinderen en worden door hen uitgedaagd (denk aan taal, motoriek, sociale vaardigheden).

- De reguliere kinderopvang en basisscholen hebben een breder aanbod. (Er zijn meer keuzemogelijkheden.)
- Minder bescherming en minder afhankelijk gedrag betekenen een betere voorbereiding op het maatschappelijk (beroeps)leven.
- Het kind kan in de buurt naar de kinderopvang of school.
- Kinderen met een beperking hebben dezelfde rechten als andere kinderen.

Veel kinderopvangcentra en scholen zien dat de omgang met kinderen met een beperking ook verrijkend is voor niet-gehandicapte kinderen. Zij kunnen een positieve houding tegenover 'anders zijn' ontwikkelen en zullen, ook als ze volwassen zijn, meer vertrouwd, aankijken tegen beperkingen. Bovendien krijgen kinderen zo de mogelijkheid hun sociale vaardigheden breder te ontwikkelen.

Of een kind met een beperking zo'n plek in de kinderopvang of op school kan innemen, hangt in de huidige praktijk in de eerste plaats af van de bereidheid van peuterspeelzaal, crèche of (buurt)school om hun deuren voor hem of haar te openen. Ouders, kinderopvang en scholen moeten extra investeren om dat mogelijk te maken.

Het maken van een keuze voor regulier of speciaal

Om een weloverwogen keuze te maken voor opvang en onderwijs naar wens is het allereerst belangrijk te kijken naar de mogelijkheden en behoeften van het kind. Wat heeft hij of zij nodig? Wat zal uw keuze voor het kind betekenen? Ook de thuissituatie is van belang. Wat zijn de gevolgen voor u en uw partner en wat betekent het voor eventuele andere kinderen? Denk hierbij aan praktische zaken als vervoer, thuis trainen en oefenen van vaardigheden, assisteren op kinderopvang of school en het regelmatig overleggen met de leid(st)er of leerkracht. Vervolgens kunt u informatieboekjes of schoolgidsen opvragen. Scholen zijn verplicht in hun schoolgids te beschrijven wat hun beleid is met betrekking tot onderwijs aan kinderen met een beperking. U kunt natuurlijk ook, geheel vrijblijvend, een bezoekje brengen aan een aantal scholen. Maak kennis met de directeur en

mogelijk ook de leid(st)ers en leerkrachten. Leg uw vragen voor en laat u goed voorlichten. Verder kunt u contact zoeken met andere ouders van kinderen met een beperking, die voor dezelfde keuze hebben gestaan. Zij zijn vaak een bron van informatie. U kunt via ouderorganisaties of MEE met hen in contact komen. Zij zullen u graag van dienst zijn.

Voor elke ouder is het moeilijk van te voren goed in te schatten of de kinderopvang of school die zij op het oog hebben de juiste is. Dit geldt nog sterker voor kinderen met een beperking. Hoe gaat de opvang of school met uw kind om en hoe brengen zij kinderen vaardigheden en kennis bij?

Waar let je op bij de keuze voor regulier?

Bij het bezoek aan een school voor regulier onderwijs kunt u als ouder op de volgende punten letten:

- Een gastvrije sfeer: elk kind is welkom op deze school en pesten wordt in de kiem gesmoord
- Ouderbetrokkenheid: ouders worden serieus genomen en betrokken bij onderwijsaanpassingen en ontwikkeling van de kinderen
- Teamwerk: er is sprake van goede samenwerking van het hele team en met professionals van buiten, zoals het speciaal onderwijs
- Een individueel leertraject voor het kind, gebaseerd op de leermogelijkheden van elk kind
- Aandacht voor coöperatief leren en samenwerken
- Kinderen mogen verschillen en worden maximaal uitgedaagd
- Genoeg extra ondersteuning van kind en leerkracht in de vorm van klassenassistent, remedial teacher en/of ambulante begeleider
- Bereidheid om problemen binnen de school op te lossen (zonder meteen te dreigen dat het kind niet geschikt is voor de school)
- Inzet van de school.

Bron: Index voor inclusie

Gebleken is dat als een school aan deze punten wil werken, de kans groot is dat een kind met een beperking zich daar veilig voelt en zich voldoende kan ontwikkelen.

Bij de uiteindelijke keuze voor een school spelen ook praktische vragen mee, zoals de locatie van de school (scholen voor speciaal onderwijs zijn vaak verder weg dan reguliere buurtscholen) en de vraag of therapieën onder schooltijd mogelijk zijn.

U kunt zich bij het maken van een keuze ook wenden tot deskundigen, bijvoorbeeld de leid(st)ers van de kinderopvang of peuterspeelzaal, een psycholoog of een orthopedagoog. MEE biedt de (gratis) cursus 'Kiezen voor onderwijs' aan, met veel informatie over verschillende schooltypen, regelingen en handvatten voor keuzes. Op de cursus vertellen ouders, leerkrachten en begeleiders van school over hun ervaringen. De cursus wordt twee keer per jaar gegeven, op verschillende locaties van MEE. Meer info kunt u ook lezen in de brochure: *Natuurlijk Welkom op school*, uitgave van de CG-raad

Verwachtingen en afspraken

Het is raadzaam dat ouders, kinderopvang en school over en weer hun verwachtingen uitspreken. Op die manier kan een vertrouwensband ontstaan, kunnen opvoeders elkaar aanvullen en mogelijke teleurstellingen worden voorkomen. Verwacht u als ouder bijvoorbeeld een plaats voor de hele basisschoolperiode of alleen tijdens de kleuterperiode? Wat verwacht een leid(st)er of leerkracht dat een kind minimaal kan bij binnenkomst? Mag een leerkracht van ouders vragen zaken thuis te oefenen? Kan de leerkracht een beroep op u doen bij (praktische) problemen? Voor de leiding en leerkrachten kan het moeilijk zijn, een beeld te hebben van een kind met een beperking dat ze nog niet hebben gezien. Ze moeten afgaan op de ervaringen van ouders of anderen die het kind al langer kennen, bijvoorbeeld de MEE-medewerker.

Handelingsplan

Is de keuze voor kinderopvang of een school gemaakt, spreek dan af hoe zij de ontwikkeling van het kind volgen. Wordt er een handelingsplan gemaakt? Hoe vaak zijn er voortgangsgesprekken? Is er het kind op school een Rugzakje aangevraagd, dan wordt er altijd een handelingsplan opgesteld. Heeft u geen Rugzakje,

dan kunt u zelf vragen om een handelingsplan, waarin u afspraken maakt over leerdoelen en wat de opvang of school doet voor het kind. Een goed voorbeeld van zo'n handelingsplan vindt u op www.50tien-oudersenrugzak.nl.

Zowel voor de kinderopvang als voor school is het handig criteria vast te stellen om te kunnen beoordelen of het wel of niet goed gaat. Kijken we naar de mate van ontwikkeling van het kind, naar gedrag in de groep of vooral naar de sociale vaardigheden? Open, eerlijk en duidelijk zijn over verwachtingen werkt in de meest gevallen het beste.

Speciaal en regulier combineren

Uiteraard bestaat ook de mogelijkheid te kiezen voor een combinatie tussen speciaal en regulier. Een kind gaat bijvoorbeeld deels naar een speciaal en deels naar een regulier kinderdagcentrum. Of een kind gaat drie dagen naar het speciaal onderwijs en een of twee dagen naar een reguliere school. Het kind kan dan zowel profiteren van de specialistische kennis en begeleiding in het speciaal onderwijs als zich optrekken aan kinderen met een 'normale' ontwikkeling. Ook bestaan er reguliere scholen met mengvormen voor kinderen met een verstandelijke beperking, zoals een aanleunklas, soms instapklas genoemd. Kinderen krijgen cognitieve vakken op hun niveau aangeboden en doen bij andere activiteiten gewoon mee in de groep, bijvoorbeeld met gymnastiek en spelen op het speelplein. Zo heeft de Parcivalschool in Amstelveen ervaring opgedaan met een instapklas van ongeveer acht leerlingen. Om te onderzoeken of een instapklas een goede optie is voor uw kind, kunt u een beroep doen op MEE Amstel en Zaan.

Behoeftte aan verder onderzoek?

Soms is een keuze tussen speciaal en regulier niet eenvoudig te maken. Bijvoorbeeld omdat u niet precies weet welke mogelijkheden uw kind heeft en of het er al aan toe is naar de basisschool te gaan. Als u na overleg met verschillende mensen en deskundigen nog steeds twijfelt, kunt u desgewenst terecht bij het diagnostisch team van MEE Amstel en Zaan. Een medewerker van dit team, een orthopedagoog of een psycholoog, kan het kind testen en advies geven over hoe het kan profiteren van regulier of speciaal onderwijs en welke ondersteuning het nodig heeft. De adviezen worden op papier gezet en met u besproken. Een advies van het diagnostisch team kunt u aanvragen bij een consulent van MEE.

2 Speciale en reguliere kinderopvang

Een korte schets

De speciale kinderopvang (ook wel categorale kinderopvang genoemd) beschikt doorgaans over meer menskracht, specialistische kennis en middelen dan de reguliere kinderopvang. Het kent bovendien een individuele aanpak. Hierbij kunt u denken aan kleine groepen en gespecialiseerde groepsleiding: mensen met ruime kennis en ervaring in het werken met kinderen met een handicap of ontwikkelingsachterstand. Bovendien zijn er deskundigen als een psycholoog, orthopedagoog, logopedist en fysiotherapeut verbonden aan de speciale kinderopvang, die direct beschikbaar zijn. Er zijn grote en aangepaste ruimtes met veel voor de doelgroep gemaakt (speel)materiaal en extra voorzieningen. Sommige kinderen met een ernstige beperking hebben de extra voorzieningen van de speciale kinderopvang nodig om zich prettig te voelen en te ontwikkelen.

Bij de keuze voor reguliere kinderopvang is het de bedoeling dat kinderen gewoon tussen en met de andere kinderen uit de buurt spelen en spelletjes doen. Zij kunnen daar een hoop plezier aan beleven en veel van leren. Veel kinderen met een beperking hebben voordeel van de uitdaging en stimulans die leeftijdgenootjes bieden. De groepen zijn echter meestal relatief groot. Dit kan betekenen dat er slechts beperkt tijd is voor individuele aandacht. Bovendien beschikt de groepsleiding lang niet altijd over kennis van en ervaring met kinderen met een beperking of ontwikkelingsachterstand.

Daar staat tegenover dat het enthousiasme en de bereidheid van kinderopvangcentra om kinderen met een beperking op te nemen, zonder meer groot is te noemen. De praktijk leert ook dat het mogelijk is om hen een goede plek te geven.

Kiezen en aanmelden voor reguliere kinderopvang

U besluit uw kind aan te melden bij een regulier kinderdagverblijf of reguliere peuterspeelzaal. Samen met de leiding bekijkt u of en onder welke voorwaarden uw kind in de groep kan meedraaien, zodat hij of zij er straks met plezier naar toe gaat. Wij raden u aan in overleg te bekijken hoe u wensen, verwachtingen en mogelijkheden op elkaar kunt afstemmen. Meestal zal er gezocht moeten worden naar vormen van ondersteuning om de individuele aandacht te kunnen geven die uw kind nodig heeft. Soms volstaan extra praktische ondersteuning en opvoedkundige adviezen aan de leiding. In andere gevallen is (ook) professionele deskundigheid nodig en is er behoefte aan aangepast spelmateriaal. Het is, kortom, van belang dat u samen met de leid(st)er stilstaat bij de extra's die nodig zijn en daar goede afspraken over maakt. Ook gedurende de periode dat uw kind het dagverblijf of de speelzaal bezoekt blijft het belangrijk regelmatig overleg te hebben over zijn of haar welbevinden.

Ondersteuning in de kinderopvang

De kinderopvang bestaat uit voorscholen, kinderdagverblijven en peuterspeelzalen: centra waar kinderen overdag naar toe kunnen voordat ze naar de basisschool gaan. Ook opvang na schooltijd, de naschoolse opvang, valt onder de kinderopvang. De extra ondersteuning die kinderen met een beperking nodig hebben is afhankelijk van de vraag, het kind, de groepsleiding en het aanbod in de regio.

Ondersteuningsmogelijkheden in verschillende regio's

Hieronder vindt u een overzicht van de ondersteuningsmogelijkheden in de regio's Amsterdam/Diemen, Zaanstreek/Waterland en Amstelland en Meerlanden.

Regio Amsterdam/Diemen

OKIDO

OKIDO is een samenwerkingsverband van de gemeente Amsterdam, MEE Amstel en Zaan, Cordaan (instelling voor mensen met een verstandelijke beperking), medisch

orthopedagogisch centrum 't Kabouterhuis en twee gespecialiseerde dagcentra voor meervoudig gehandicapte kinderen: Omega en Nifterlake (onderdeel van Ons Tweede Thuis, instelling voor mensen met een beperking).

OKIDO beschikt over geld om extra mensen te betalen, die helpen in de groep. Verder geven beroepskrachten uit de genoemde gespecialiseerde instellingen, tips en adviezen aan groepleidsters. OKIDO kan ook zorgen voor een plek in een voorschool. Kinderen met een beperking hebben over het algemeen baat bij de gestructureerde opzet van een voorschool. De hulp van OKIDO kan zowel door de ouders als door het kindercentrum telefonisch worden aangevraagd.

De reguliere kinderopvang in Amsterdam wordt door OKIDO steeds toegankelijker voor kinderen met een beperking.

Regio Zaanstreek en Waterland

MEE Amstel en Zaan

Consulenten van MEE Amstel en Zaan kunnen u informeren over speciale en reguliere kinderopvang (en scholen), leerlinggebonden financiering (het Rugzakje) en ambulante schoolbegeleiding. Ambulant wil zeggen dat de beroepskrachten die werken met kinderen met een beperking naar de kinderopvang of school komen. Bovendien kan een consulent u ondersteunen bij het maken van een keuze tussen speciaal of regulier, het aanvragen van extra hulp op school of opvang en het zoeken van een plek op een regulier kinderdagverblijf. MEE-consulenten adviseren ook leidsters in de kinderopvang.

Stichting Odion

Stichting Odion is een gespecialiseerde instelling voor mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking. Het heeft een team van ambulante begeleiders voor de kinderopvang en de basisschool. Ze geven advies aan groepsleid(st)er en leerkrachten op school, bijvoorbeeld over omgaan met de kinderen en speciale leermethoden of lesmaterialen. Dat noemt men de leidinggerichte begeleiding. Daarnaast biedt het team kindgerichte begeleiding: het aanleren van vaardigheden die het

kind nodig heeft om deel te nemen aan de groep. Doel is die begeleiding uiteindelijk over te dragen aan de groepsleid(st)ers of leerkrachten. De hulp van Odion kunt u ook via de MEE-consulent inschakelen.

De Prinsienstichting (Kadijkerkoog)

De Prinsienstichting biedt in de kinderopvang en het basisonderwijs eveneens ambulante hulp in verband met kinderen met een beperking. De hulp is in te schakelen via de consulent van MEE Amstel en Zaan.

Regio Amstelland en Meerlanden

MEE Amstel en Zaan. (Zie hierboven)

Ons Tweede Thuis (OTT)

Ons Tweede Thuis heeft een team van ambulante begeleiders die de kinderopvang kindgerichte en leidinggerichte ondersteuning bieden. U kunt hen inschakelen via de MEE-consulent.

De juiste deskundigheid bij het juiste kind

Soms is het moeilijk deskundigen te vinden die specialistische kennis hebben om kinderen met een bepaalde beperking goed te kunnen begeleiden. Uitgangspunt is steeds dat vragen en vakkennis zo goed mogelijk worden gematcht. Een kind met een lichamelijke beperking zou begeleiding moeten kunnen krijgen vanuit het revalidatiecircuit. Revalidatiecentra in de regio kunnen adviseren over aanpassingen. Ergotherapeuten van revalidatiecentra geven advies over houding, zit- en speelmogelijkheden zodat een kind optimaal kan meedoen aan de activiteiten van de kinderopvang. Via de huisarts kunt u ook 'ergotherapie thuis' aanvragen. 'Ergotherapie thuis' kan knelpunten binnen de school inventariseren en met de leerkrachten kijken welke oplossingen mogelijk zijn. Ook zijn er combinaties ontstaan tussen speciaal en regulier. Zo kunnen peuters met een lichamelijke beperking twee dagen per week naar een peutergroep in Revalidatiecentrum Amsterdam en drie dagen naar de reguliere kinderopvang. Revalidatiecentrum Heliomare beschikt eveneens over een parttime peutergroep.

3 Regulier en speciaal onderwijs

Nederland kent verschillende vormen van onderwijs. Regulier (gewoon) onderwijs, speciaal basis- en voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs. Hieronder vindt u een overzicht van de verschillende schoolsoorten. In een schema worden ze nog eens overzichtelijk weergegeven.

Regulier onderwijs

Het regulier onderwijs bestaat uit:

- Basisonderwijs (BaO)
- Voortgezet Onderwijs (VO)

Basisonderwijs

Basisonderwijs valt onder de Wet op het primair onderwijs en is bedoeld voor leerlingen van 4-12 jaar. In principe bieden alle basisscholen hetzelfde onderwijs aan. Toch zijn er verschillen tussen scholen. Zo zijn er openbare en bijzondere scholen. Openbare scholen werken niet vanuit een bepaalde godsdienst of levensovertuiging. Zij staan open voor elke godsdienst of levensovertuiging. Een openbare school wordt meestal bestuurd door het gemeentebestuur, soms door een bestuurscommissie die de gemeente heeft ingesteld.

De meeste bijzondere scholen zijn rooms-katholiek, protestants-christelijk of islamitisch. Maar er zijn ook bijzondere scholen die niet uitgaan van een bepaalde levensbeschouwing, bijvoorbeeld Nutsscholen en scholen die werken met bepaalde opvoedings- of onderwijsmethoden, zoals Jenaplan, Montessori, Dalton en Freinet. Bijzondere scholen worden bestuurd door een vereniging, waarvan ook ouders lid kunnen zijn, of door een stichting.

Voortgezet onderwijs

Na de basisschool stromen alle leerlingen door naar het voortgezet onderwijs, waar zij kunnen kiezen uit

- Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo)
- Hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo)
- Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo)

Vmbo

Het vmbo is ingericht met zogenaamde leerwegen

- de theoretische leerweg (vergelijkbaar met de oude mavo)
- de gemengde leerweg
- de kaderberoepsgerichte leerweg
- de basisberoepsgerichte leerweg

Op elke leerweg maken leerlingen een keuze uit vier sectoren

- Techniek
- Zorg en welzijn
- Landbouw
- Economie

Sommige leerlingen hebben extra ondersteuning nodig. Voor hen is er het leerwegondersteunend onderwijs (LWOO). Kunnen leerlingen de leerwegen met extra ondersteuning niet volgen, dan is Praktijkonderwijs (PRO) een mogelijkheid. In de volgende paragraaf besteden we uitgebreider aandacht aan LWOO en PRO.

Speciaal basisonderwijs (SBO) en speciaal voortgezet onderwijs (SVO)

Sinds de invoering van de wet 'Weer Samen naar School' vallen SBO en SVO strikt genomen onder het regulier onderwijs. Voorheen vielen ze onder het speciaal onderwijs. Het WSNS-beleid zorgt ervoor dat kinderen die extra zorg en begeleiding nodig hebben, die zoveel mogelijk op de basisschool krijgen. Het gaat om kinderen met leer- en opvoedingsproblemen.

Speciaal basisonderwijs (SBO)

De scholen voor speciaal basisonderwijs (SBO-scholen) van nu heetten vroeger LOM- en MLK-scholen. Het zijn scholen voor kinderen met vooral leer- en opvoedingsproblemen. Omdat de SBO-

scholen vallen onder het Weer Samen naar School beleid, werken ze samen met basisscholen in een samenwerkingsverband.

Er wordt zo lang mogelijk geprobeerd een leerling in het reguliere basisonderwijs te houden. Pas als het echt niet meer gaat, besluit de school door te verwijzen naar een SBO-school. Vaak gaat daar een onderzoek van een psycholoog of pedagoog van de schoolbegeleidingsdienst (zorgteam) aan vooraf.

Toelating tot SBO

Een Permanente Commissie voor Leerlingenzorg (PCL) regelt de toelating tot een SBO-school. Elk samenwerkingsverband heeft één zo'n commissie. Meestal verwijst de school de ouders naar de PCL op advies van de interne begeleider. De ouders verzoeken de PCL schriftelijk hun kind toe te laten op een SBO. De school van herkomst stuurt de commissie binnen een maand een onderwijskundig rapport over het kind. Beslist de PCL dat een kind op z'n huidige school moet blijven en is de school het daar niet mee eens, dan kan die een zogeheten verwijderingprocedure starten. Zijn de ouders het niet eens met de beslissing van de PCL, dan kunnen zij in beroep gaan bij de Regionale verwijzingscommissie (RVC).

Speciaal voortgezet onderwijs (SVO)

Hieronder vallen het leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) en het praktijkonderwijs (PRO). Beide vormen van onderwijs maken deel uit van het vmbo. Dit onderwijs is geregeld in de Wet op het voortgezet onderwijs.

Het leerwegondersteunend onderwijs is voor leerlingen van wie men verwacht dat zij alleen met extra ondersteuning in staat zijn een vmbo-diploma te halen. Leerlingen die leerwegondersteunend onderwijs volgen, zitten soms in aparte en kleinere klassen, zodat zij meer in hun eigen tempo kunnen werken. Ze volgen hetzelfde programma als de andere vmbo-leerlingen, maar krijgen extra hulp en begeleiding.

Praktijkonderwijs is bedoeld voor leerlingen van wie men vermoedt dat ze geen regulier vmbo-diploma kunnen halen, ook niet met extra ondersteuning. Het is een speciale vorm van onderwijs, die leerlingen - zonder dat zij een

diploma halen - voorbereidt op een plaats op de reguliere arbeidsmarkt.

Toelating tot SVO

De Regionale verwijzingscommissie voor het voortgezet onderwijs (RVC) beoordeelt of een leerling in aanmerking komt voor het leerwegondersteunend of praktijkonderwijs. Een RVC bestaat uit ten minste drie personen: een voorzitter, een gedragswetenschapper en een deskundige op het gebied van voortgezet onderwijs. De school moet de aanvraag doen, ouders kunnen dit niet zelf. De RVC beoordeelt de aanvragen aan de hand van toelatingscriteria die de overheid heeft opgesteld.

Speciaal onderwijs

Speciaal Onderwijs (SO) is onderwijs voor kinderen met een beperking of chronische ziekte. Het wordt verzorgd door Regionale expertisecentra (REC). Zij hebben de deskundigheid van speciale scholen gebundeld.

Het speciaal onderwijs is geregeld in de Wet op de expertisecentra en is onderverdeeld in vier clusters:

Cluster 1

- Scholen voor kinderen die blind of slechtziend zijn
- Scholen voor meervoudig gehandicapte blinde of slechtziende kinderen

Cluster 2

- Scholen voor kinderen die doof zijn
- Scholen voor kinderen die slechthorend zijn (SH)
- Scholen voor meervoudig gehandicapte dove of slechthorende kinderen
- Scholen voor kinderen met ernstige spraak - en/of taalmoeilijkheden (ESM)

Cluster 3

- Scholen voor zeer moeilijk lerende kinderen (ZMLK)
- Scholen voor langdurig zieke kinderen met somatisch problematiek (LZK)
- Scholen voor kinderen met een lichamelijke handicap (mytylscholen)

- Scholen voor kinderen met een verstandelijke handicap en meervoudige handicap (tyltylscholen)

Cluster 4

- Scholen voor kinderen met ernstige gedrag -, ontwikkelings-, en /of psychiatrische problemen (ZMOK, Pedologisch Instituut en LZK met psychiatrische problematiek)

Alle scholen verbonden aan een REC bieden onderwijs aan kinderen in de basisschoolleeftijd. Een aantal scholen heeft ook een afdeling voor voortgezet onderwijs.

Toelating tot het speciaal onderwijs: regulier met een rugzak of speciaal?

Sinds de Wet op de leerlinggebonden financiering van kracht is zijn, beslissen de Commissies voor Indiciestelling (CvI), verbonden aan de REC, over de toelating van een kind tot het speciaal onderwijs. Zij doen dit op grond van landelijk vastgestelde criteria. Wanneer een kind een indicatie heeft voor het speciaal onderwijs kunnen de ouders kiezen voor het speciaal of het regulier onderwijs. Kiezen zij voor het laatste dan kunnen zij gebruik maken van het Rugzakje (zie hoofdstuk 4).

(In Amsterdam helpt het Bureau VIA (Verwijzing, Indicatie en Advies) voor het maken van de juiste schoolkeuze en hulpaanbod voor info:

www.viaamsterdam.nl).

Overlap van regelingen

De genoemde schoolsoorten zijn in principe bedoeld voor verschillende groepen leerlingen. Soms zal echter sprake zijn van 'grensgevallen' of overlappingsen.

Het Rugzakje in het speciaal basisonderwijs (SBO), leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) en praktijkonderwijs (PRO)

Wanneer uw kind een indicatie heeft voor het speciaal onderwijs, dan heeft het recht op het Rugzakje (zie hoofdstuk 4). Dat kan ingezet worden op het reguliere basis- of voortgezet onderwijs. Maar ook in het speciaal basisonderwijs, het leerwegondersteunend en praktijkonderwijs, er wordt dan wel flink gekort op het Rugzakbedrag. Omdat men er vanuit gaat dat op het speciaal

basis- en voortgezet onderwijs al extra voorzieningen aanwezig zijn.

Nieuwe ontwikkelingen

Passend onderwijs

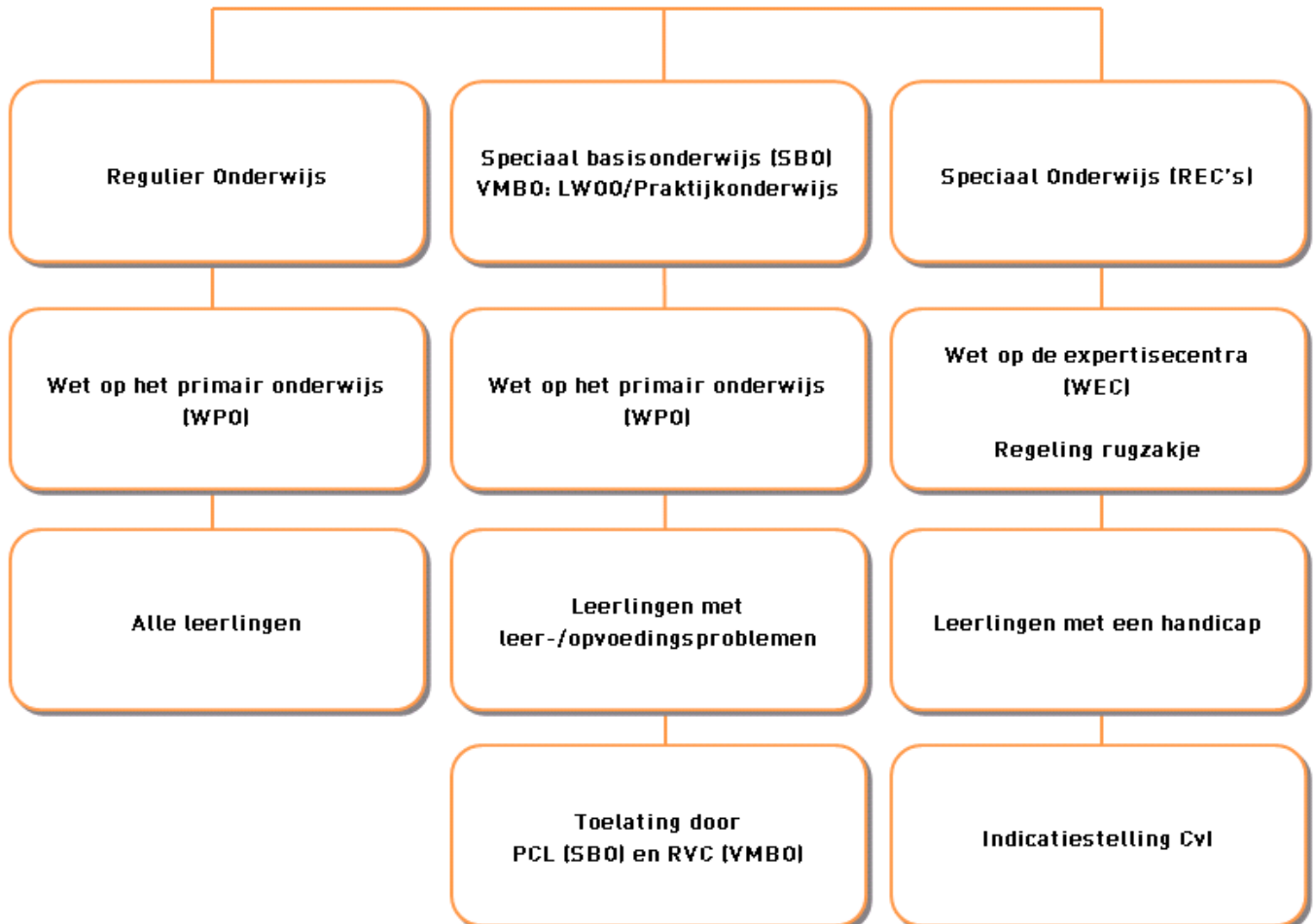
Eind 2007 stemde de Tweede Kamer in met invoering van passend onderwijs voor iedere leerling. Dat moet in 2012 in het hele land gerealiseerd zijn. Hoe concreet dit er dan gaat uitzien is nog niet geheel duidelijk. De plannen hiertoe zijn nog volop in ontwikkeling. De wet- en regelgeving voor leerlingen die extra hulp nodig hebben, is op dit moment behoorlijk ingewikkeld. Ouders en scholen raken verstrikt in een woud van regels, waardoor (te) veel leerlingen tussen de wal en het schip vallen. Het nieuwe systeem moet eenvoudiger en flexibeler zijn en de leerling centraal stellen. Het doel is dat scholen elke aangemelde leerling passend onderwijs aanbieden. Scholen krijgen een zorgplicht om het onderwijs zo in te richten dat het aansluit bij de mogelijkheden van de leerlingen en wensen van de ouders. Het basis- en voortgezet onderwijs zullen hun zorgstructuur dus moeten aanpassen. Ouderorganisaties zijn positief over de ontwikkelingen bij Passend Onderwijs, met name over het feit dat de verantwoordelijkheid weer bij de schoolbesturen zelf komt te liggen. Ouders hebben niet de ervaring dat hun kinderen sinds de invoering van het Rugzakje automatisch makkelijker toegang krijgen tot een reguliere school of er makkelijker kunnen blijven. Soms zien scholen leerlingen juist door het Rugzakje als 'erkend ingewikkeld'. Zij vinden al snel, dat het kind beter af is op een speciale school. Omdat ouderorganisaties zich zorgen maken over wie bepaalt wat een passende plek is, hebben zij aandachtspunten opgesteld:

- goed overleg met ouders over de vaststelling van een passende plek op school
- keuzevrijheid voor de schoolsoort (regulier of speciaal)
- keuzevrijheid voor scholen met een bepaalde onderwijsmethode of geloofsovertuiging

Kijk voor meer informatie op:

www.passendonderwijs.nl, www.cg-raad.nl of www.50tien-oudersenrugzak.nl

Onderwijs in Nederland

PCL Permanente commissie leerlingenzorg

RVC Regionale verwijzingscommissie

Cvi Commissie van Indicatie

Het specifieke van elk kind

Een kind welkom heten op school en accepteren zoals hij of zij is, betekent niet dat leerkrachten het kind niet iets kunnen aan- of afleren. Zij zullen het kind goed moeten leren kennen. Dit kan in de eerste plaats door een goed contact met de ouder, die het kind immers het beste kent. Soms is het pijnlijk voor ouders om over de (on)mogelijkheden van hun kind te praten en zijn zij bang dat het kind een etiket krijgt opgeplakt. Maar als leerkrachten goed geïnformeerd zijn over wat een kind wel en niet kan, kunnen ze hun benaderingswijze en lesstijl of de inrichting van het klaslokaal aanpassen en veranderen. Op deze wijze ontstaat er een bewuster leerproces, aangepast aan de behoefte en eigen wijze van leren van ieder kind.

De juf zegt bij het buitenspelen tegen Freek: "Hier niet voetballen".

Freek pakt de bal op en begint tien meter verder opnieuw tegen de bal te trappen.

Juf bedoelt: 'Op het schoolplein' en Freek denkt 'niet hier op deze plek', dus hij zoekt een nieuw plekje uit op het schoolplein.

Enkele voorbeelden

De meeste kinderen met autisme nemen taal vaak letterlijk doordat het hen ontbreekt aan fantasie en gevoel voor samenhang. Daarom moet het taalgebruik van leerkrachten concreet en ondubbelzinnig zijn.

Als een leerkracht zich bewust is van de denkwijze van een kind met autisme, kan hij of zij anders optreden. Gedragsproblemen kun je voorkomen, zonder dat extra begeleiding nodig is. Je kunt beter zeggen wat het kind wel moet doen in plaats van wat het niet moet doen. Datzelfde geldt voor het maken van een duidelijk dagoverzicht, waarop staat WAT het kind moet doen, WAAR, WANNEER, HOE en met WIE. Zo maak je de omgeving veilig en overzichtelijk voor het kind.

Bron: *Geef me de 5*, C. de Bruin, 2004

Lesmethoden die tegemoet komen aan de specifieke behoeften van een kind met een beperking kunnen ook goed zijn voor andere

kinderen in de klas. In overleg met de onderwijskundigen (Intern begeleider, Ambulant begeleider, zorgcoördinator etc.) wordt bekeken welke lesmethoden en/of aanvullende therapieën nodig zijn. Deze methodes kunnen handvaten bieden in de klas, om het kind extra te stimuleren.

Een kind met een verstandelijke handicap kan tijdens het kringgesprek rustig in de kring blijven zitten. Het volgt echter niet waar het over gaat, omdat de informatie alleen via gesproken taal verteld wordt.

Een leerkracht kan dit zo laten, omdat het kind de groep niet 'stoort'. Er kan echter ook gezocht worden naar een manier om het toch meer mee te laten doen, door gebruik te maken van totale communicatie.

Dit betekent dat je kinderen dingen laat vertellen aan de hand van voorwerpen die ze kunnen voelen of ruiken, en van plaatjes die ze kunnen zien. Door gebruik te maken van alle zintuigen beklijft de informatie beter. Dit geldt voor alle kinderen en zelfs voor volwassenen.

Index voor inclusie

De 'Index voor inclusie' is een document dat scholen kan helpen bij het ontwikkelen van een inclusieve setting. Hoe gaat de school om met diversiteit en wat zijn daarbij de prioriteiten? De Index bevat theorie, maar ook praktische checklisten voor scholen: hoe geef je uitdrukking aan een diverse cultuur, hoe vertaal je cultuur naar beleid en hoe werk je het beleid vervolgens uit in de praktijk? De Index is ontwikkeld in Engeland en in Nederland geïntroduceerd door Stichting Perspectief. Perspectief ondersteunt scholen bij het werken met de Index en biedt trainingen voor het omgaan met moeilijk gedrag op school.

Kinderen met een beperking lopen het risico dat de nadruk komt te liggen op hun beperking in plaats van op hun mogelijkheden. Kijk wat het kind wél kan en steun het waar nodig!

Geef niet op!

Mara Tempelman (13) uit Landsmeer is vanaf haar geboorte zeer ernstig gehandicapt door een spierziekte. Ze is naar een reguliere crèche gegaan, net als haar zus en het was de bedoeling dat ze ook naar een reguliere basisschool ging, want 'met het kopje is niets mis', zegt moeder Ingrid. Natuurlijk heeft Mara wel ambulante hulp op school nodig en daarom stonden de scholen niet te springen. Ze zagen op tegen 'de complicaties' die het kind met zich mee zou brengen. Ter observatie ging ze als drieëneuhalfjarige een paar dagen naar de mytylschool. Ingrid: 'Voor Mara ging een wereld open. Ze was niet het enige kind in een rolstoeltje. Ze was zo gelukkig en op haar plek.' Het onderwijsniveau op de mytylschool was echter aangepast aan het tempo van de langzaamste leerling en dat werd op den duur onhoudbaar. Ingrid: 'Wij streden voor een regulier onderwijsaanbod. De begeleiding was fantastisch, maar het onderwijs bood Mara te weinig uitdaging. We vonden één reguliere basisschool in Landsmeer die zich voor Mara wilde inspannen. Het was als een warm bad. Bij de overgang naar die reguliere school bleek ze een achterstand van een jaar te hebben.' Op de mytylschool vond ze als opgroeiend kind weinig aansluiting bij andere kinderen, vult Mara aan.

Leuren

Dat was op de reguliere basisschool, waar ze in groep 5 begon, wel anders. Ze had er meerdere vriendinnen en de hulp die ze voor honderd en een dingen nodig heeft, boden kinderen al gauw vanzelf, zonder dat er veel aandacht aan werd besteed, precies zoals Mara het wil. Voor praktische problemen werden oplossingen gezocht. Zo liet de familie Tempelman een tillift aanbrengen in de wc en een overblijfmoeder hielp Mara naar het toilet. Zij werd betaald uit het persoonsgebonden budget. Ingrid heeft van het begin af aan alles zelf uitgezocht en weinig gebruik gemaakt van hulpdiensten. Daar is ze ook het type voor. 'Ik ben mondig genoeg. Je weet als ouder met een kind met een beperking bovendien al gauw meer dan een professional of ambtenaar. Wat ik wel nodig heb, is uitwisseling met andere ouders.' Want de emotionele kant van de zaak viel en valt haar soms zwaar. De vele praktische en financiële zaken die ze

altijd heeft moeten regelen, daar draait ze haar hand niet voor om. Maar de manier waarop veel scholen omgaan met een ernstige lichamelijke handicap raakt haar. Ingrid. 'Dat je zo moet leuren met je kind om goed onderwijs te krijgen. Scholen zijn wettelijk verplicht aan plaatsing mee te werken, maar je voelt de weerstand als je ze benadert. Ik adviseer ouders die voor dezelfde keuzes staan, zich eventuele ontactische of zelfs botte uitlatingen niet persoonlijk aan te trekken. Het is meestal geen onwil, maar een gebrek aan inlevingsvermogen.'

Strijdbaar

Bij het zoeken naar een middelbare school in Amsterdam herhaalde het patroon zich. De middelbare scholengids vermeldt niet of de scholen rolstoeltoegankelijk zijn, dus wint Ingrid eerst telefonische informatie in. 'Ze blijken het zelf vaak niet te weten. Sommige scholen zeggen dat ze rolstoeltoegankelijk zijn omdat ze leerlingen nodig hebben maar bij de voorkeur blijkt het al niet waar te zijn: een trap en geen aparte rolstoelgang.' Uiteindelijk blijven er vier geschikte scholen over en Mara kiest de Geert Grote School. Deze vrije school heeft al ervaring met een leerling in een rolstoel, dat scheelt. En de ontvangst is hartelijk. De eerste schoolweken zijn goed bevallen. 'Er zijn hier meer scholieren die er anders uitzien, *gothics* bijvoorbeeld. Ik heb nog geen starende kinderen meegemaakt,' zegt Mara. Er worden veel klassikale lessen in één lokaal gegeven, zodat ze niet elke keer van verdieping hoeft te wisselen. Mara heeft haar klasgenoten al duidelijk gemaakt dat zij niet als een klein kind behandeld wil worden en dat ze zelf moeten uitkijken of haar rolstoel niet per ongeluk over hun tenen rijdt. Ze is strijdbaar, net als Ingrid en een van de weinige pubers die zich niet voor haar moeder geneert: 'Als m'n moeder niet zo strijdlustig was geweest, zou ik bijvoorbeeld niet zo'n comfortabele rolstoel hebben,' zegt Mara tevreden. 'Je moet inderdaad altijd strijd leveren,' zegt Ingrid. 'Zoals pas weer: de taxi die Mara van school naar huis brengt heeft haar twee uur op de stoep laten staan wachten, dat kán toch niet!?' In navolging van haar moeder heeft ook Mara een tip voor ouders: 'Laat u niet afschepen en geef niet op. Je krijgt meer voor elkaar als je aandringt!'

Deze personen hebben geen relatie met de tekst

4 Ondersteuning op de reguliere school

Leerlingen met een beperking hebben over het algemeen één of meerdere vormen van extra ondersteuning nodig. Er zijn verschillende regels en wetten op grond waarvan u extra hulp of hulpmiddelen op school kunt krijgen. Daarnaast zijn er organisaties die u kunnen ondersteunen.

Extra hulp en hulpmiddelen: landelijke regelingen

De belangrijkste regelingen zijn:

- het Rugzakje of leerlinggebonden financiering (uit onderwijsgelden)
- voorzieningen uit de AWBZ, in natura of een persoonsgebonden budget (PGB)
- onderwijsvoorzieningen uit de WIA
- Ondersteuning vanuit het WSNS-beleid

Het Rugzakje

Het Rugzakje is bedoeld voor kinderen met een handicap die extra voorzieningen nodig hebben om regulier onderwijs te volgen. Voor een Rugzakje is een indicatie voor het speciaal onderwijs (SO) nodig, die aangeeft dat het kind recht heeft op meer hulp op school. Met een indicatie voor speciaal onderwijs kunt u twee kanten op:

- uw kind gaat naar een speciale school waar de indicatie voor geldt
- uw kind gaat naar een reguliere school en het kan dan een Rugzakje voor meer hulp op school meekrijgen

Leerlingen in het SBO

Kinderen op scholen voor speciaal basisonderwijs (SBO, het vroegere LOM en MLK), zullen niet vaak in aanmerking komen voor het Rugzakje. Vereiste voor het Rugzakje is immers een indicatie voor speciaal onderwijs (SO). Kinderen in het SBO vallen onder het Weer Samen naar School-beleid.

Leerlingen in het SO

Voor leerlingen in het speciaal onderwijs komt geen Rugzakje beschikbaar. Het speciaal

onderwijs beschikt al over extra onderwijs- en zorgmiddelen.

Hoe vraag je een Rugzakje aan?

- U kunt als eerste contact opnemen met een basisschool bij u in de buurt, waar u graag uw kind zou willen plaatsen of waar uw kind al opzit. Zij kunnen u verder informeren wat er nodig is om een indicatie te krijgen voor uw kind en hoe zij kinderen met een rugzakje op hun school begeleiden.
- Vervolgens meldt u uw kind aan bij de Commissie voor Indicatiestelling (Cvl) bij het cluster waar uw kind onder valt. Die bekijkt of uw kind in aanmerking komt voor speciaal onderwijs en daarmee voor leerlinggebonden financiering. De Cvl's zijn gevestigd bij de Regionale expertisecentra (REC). U kunt ook contact opnemen met de school voor speciaal onderwijs of hulp krijgen van het REC bij u in de buurt. De indicatieprocedure kan enige tijd in beslag nemen. Bij de aanmelding moet u een psychologisch onderzoek, eventuele medische of therapiedossiers en, als uw kind al op school zit, een onderwijsrapport (bij een voorschool, voorschoolse rapportage) overhandigen. Alle rapporten moeten ondertekend zijn.
- De Cvl onderzoekt op grond van deze gegevens of uw kind in aanmerking komt voor een indicatie voor een bepaald type speciaal onderwijs. Als de complete aanvraag is ingediend mag de indicatieprocedure niet langer dan acht weken duren en eventueel verlengd worden met nog eens acht weken.
- Als u de indicatie krijgt, kunt u zelf bepalen of uw kind naar een reguliere of speciale school gaat. Als uw kind al op de reguliere school zit kunt u beslissen of u met het 'rugzakje' hier op wilt blijven. Ook hierover kunt u advies inwinnen bij het REC.
- Met de school van uw keuze gaat u een gesprek aan. U kunt dit ook doen samen met een consulent van MEE. U vertelt wat u verwacht van de school en die geeft aan wat de school voor uw kind kan betekenen. Kiest u voor een reguliere school, dan mag deze uw kind alleen weigeren als daar goede redenen voor zijn. Kiest u voor een speciale school, dan moet deze uw kind in principe toelaten.

Wat zit er in het Rugzakje?

- Een bedrag dat het basisonderwijs besteedt aan formatie-uitbreiding (fte's) in de vorm van een klassenassistent, een extra leerkracht of remedial teaching. In het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs kunnen er extra uren van de zorgcoördinator, mentor of leerlingbegeleider uit worden betaald.
- Een vrij te besteden bedrag (zgn. materiële bekostiging), dat is bedoeld om plaatsing mogelijk te maken van een leerling met een beperking of chronische ziekte. Dit bedrag is zowel voor de school als voor de leerling en kan een school, in overleg met de ouders, inzetten voor aanpassing van het lesmateriaal. Het kan ook worden besteed aan extra remedial teaching of aan onderzoek naar de problematiek of hulpbehoefte van de leerling en de wijze waarop de school hierin tegemoet kan komen.
- Een bedrag voor ambulante begeleiding, Dat bedrag wordt besteed aan ambulante begeleiding, verzorgd vanuit het REC De ambulante begeleiding is zowel voor de leerling als voor de leerkracht bestemd.

De bedragen in het Rugzakje worden per beperking vastgesteld en uitgekeerd in een geldbedrag. De beschikbare uren komen ten goede aan de leerling in kwestie. Ouders ervaren soms dat er verschillen bestaan tussen scholen in de uren die men aan hun kind toekent. Dat is het gevolg van keuzes die zij maken in verband met verslaglegging, overleg over de leerling, begeleiding van leerkrachten en/of ouders, reistijd enzovoort. Het is zaak om in het handelingsplan overeenstemming te bereiken over de uren uit het Rugzakje. De bedragen zijn niet voor iedere schoolsoort dezelfde. Een 'rugzakleerling' in bijvoorbeeld het praktijkonderwijs (PRO) of leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) krijgt een kleiner Rugzakje omdat de school al extra onderwijs- en zorgmiddelen voor hen heeft (zie voor een overzicht van de huidige bedragen en bezuinigingen www.cfi.nl).

Terugplaatsing (TAB) en Preventieve ambulante begeleiding (PAB)

Naast de al genoemde ambulante begeleiding is er ambulante begeleiding in het kader van

terugplaatsing. Die is bedoeld voor leerlingen die na een verblijf van ten minste één jaar in het (voortgezet) speciaal onderwijs, teruggaan naar het regulier onderwijs. Terugplaatsing betekent in dit geval dat zij geen recht meer hebben op speciale onderwijszorg (dus geen indicatie meer krijgen). Wel hebben deze leerlingen recht op nog één jaar ambulante begeleiding op de reguliere school. Preventieve ambulante begeleiding is bedoeld voor leerlingen die (nog) niet aan de criteria van leerlinggebonden financiering voldoen, maar wel begeleiding nodig hebben. Daarmee kan worden voorkomen dat zij op den duur aangewezen zijn op plaatsing in het speciaal onderwijs of op een Rugzakje. Voor deze leerlingen worden formatierekeneenheden aan school toegekend. (Voor TAB en PAB is geen geld meer beschikbaar vanaf 1 augustus 2013)

AWBZ-zorg op school en persoonsgebonden budget

Voor zorg, hulp of begeleiding van een kind met een chronische ziekte of handicap kan men een beroep doen op de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ). Er is zorg in natura (ZIN) of een persoonsgebonden budget (PGB). De AWBZ is bedoeld voor kosten voor persoonlijke verzorging, verpleging, begeleiding, behandeling en verblijf, de zogenoemde AWBZ-functies. Indicaties voor deze zorg worden niet alleen afgegeven voor de thuissituatie, maar incidenteel ook voor school. Daar kan men verpleging, persoonlijke verzorging en in sommige gevallen begeleiding krijgen; behandeling en (woon)verblijf zijn niet aan de orde. Bij persoonlijke verzorging gaat het bijvoorbeeld om hulp bij het uit- en aankleden voor en na de gymles. Soms hebben kinderen verpleegkundige zorg nodig, zoals wond- of stomaverzorging. Begeleiding is onder andere hulp bij het structureren van de dag of begeleiding bij praktijklessen. Als u kiest voor een PGB, dan regelt u de zorg zelf. U bepaalt welke zorg u inkoopt. Voorwaarde is dat u het PGB besteedt aan functies die men daarmee mag inkopen.

Vanaf juni 2010 is een compensatiemaatregel ingegaan, waarbij het ministerie van OCW 10 miljoen euro jaarlijks extra beschikbaar stelt, voor die leerlingen die zonder extra steun niet meer kunnen deelnemen aan het onderwijs. Het geld

wordt verdeeld door de regionale expertisecentra voor cluster 3 en 4. Scholen kunnen door middel van een aanvraagformulier deze ondersteuning aanvragen (Informatie en een aanvraagformulier op www.wec-raad.nl).

Een indicatie voor AWBZ-zorg kunt u aanvragen bij het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) of bij Bureau Jeugdzorg (afdeling AWBZ). Het CIZ indiceert voor alle jongeren met een IQ lager dan 85 en voor jongeren met een lichamelijke of zintuiglijke beperking. Bureau Jeugdzorg indiceert voor jongeren met een psychiatrische problematiek tot 18 jaar en voor jongeren die verstandelijk op normaal of (hoog)begaafd niveau functioneren (IQ > 85). Als u voor uw kind nog geen indicatie voor een Rugzakje of speciaal onderwijs heeft, dan is het raadzaam ook hiervoor een indicatie aan te vragen. Dit kan zoals gezegd bij de Commissie voor Indicatiestelling, verbonden aan het Regionale expertisecentrum waar u onder valt. Voor een Rugzakje is een indicatie nodig voor het speciaal onderwijs, om aan te tonen dat het kind recht heeft op meer hulp op school, zoals op het speciaal onderwijs. Blijkt uit de indicatie dat uw kind recht heeft op speciaal onderwijs dan geldt de begeleiding van het speciaal onderwijs voor een deel als voorliggende voorziening. De zorg, hulp en begeleiding die het speciaal onderwijs biedt, kunt u niet ook nog eens via de AWBZ vergoed krijgen. Hoeveel aftrek er plaatsvindt verschilt per schooltype. Het juiste bedrag staat in een tabel 'aftrek minuten'. Nadat het CIZ of Bureau Jeugdzorg de indicatie hebben afgegeven, wijst het Zorgkantoor uit uw regio (die verantwoordelijk is voor leveren van zorg) uiteindelijk de zorg toe.

Voor vragen over AWBZ-zorg en het PGB op school kunt u uiteraard terecht bij MEE maar ook bij Per Saldo, belangenorganisatie voor budgethouders, www.pgb.nl. Per Saldo geeft een brochure uit met daarin ook de tabel 'aftrek minuten'. Ook kunt u veel informatie vinden op de website www.50tien-oudersenrugzak.nl.

Bron: 'AWBZ-zorg op school of opleiding', uitgave CG-raad en Ouders en Rugzak

Onderwijsvoorzieningen (WIA)

Op basis van de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA) kunt u verschillende

(vergoedingen voor) voorzieningen aanvragen voor op school.

Aangepast meubilair of leermiddelen

U kunt een vergoeding aanvragen als uw kind of leerling naar een reguliere basisschool gaat en aangepast meubilair of speciale leermiddelen nodig heeft voor het volgen van onderwijs of het maken van huiswerk. Omdat de regelgeving soms verandert, kunt u, via school, eerst informatie en advies vragen bij de ambulante begeleiders voor het speciaal onderwijs. Zij weten de weg. Voor het indienen van een aanvraag kunt u contact opnemen met de dichtstbijzijnde vestiging van het Uitvoeringsorgaan werknemersverzekeringen (UWV). Vraag naar de Afdeling voorzieningen. Het UWV beoordeelt of de hulpmiddelen noodzakelijk zijn. Vergoedingen voor aanpassingen van rolstoelen en voor nieuwe of tweede rolstoelen gaan ook via het UWV.

Persoonlijke hulpmiddelen voor school en thuis

Voor hulpmiddelen die een kind op school én thuis gebruikt en die niet louter en alleen nodig zijn voor het volgen van onderwijs, is een vergoeding mogelijk van de zorgverzekeraar, op basis van de Zorgverzekeringswet. In het basispakket zitten hulpmiddelen als hoortoestellen, maar ook prothesen voor ledematen of incontinentiematerialen. Een aanvraag dient u in bij de zorgverzekeraar. Een verwijzing van de huisarts is altijd noodzakelijk. Computers vallen niet onder deze regeling. Meer informatie is verkrijgbaar bij uw zorgverzekeraar. Voor informatie, hulp bij aanvragen en advies kunt u, via school, terecht bij ambulante begeleiders voor het speciaal onderwijs.

Toetsen: entree-, eind- of citotoets

- **Blinde kinderen:** De CITO-groep heeft voor blinde kinderen opgavenboekjes in braille gemaakt.
- **Slechtziende kinderen:** Voor slechtziende kinderen is een vergrote versie (A3-formaat) van de toets verkrijgbaar.
- **Dyslectische kinderen:** Voor dyslectische leerlingen stelt de CITO-groep de eindtoets ook beschikbaar op geluidscassette. Verder kunnen scholen dyslectische leerlingen

meer tijd geven om de toets te maken (zie ook www.toetswijzer.nl)

Communicatievoorzieningen

Om het onderwijs goed te kunnen volgen en huiswerk te maken, zijn soms aangepaste communicatiemiddelen nodig, zoals een laptop. Afhankelijk van de functiebeperking zijn er verschillende mogelijkheden.

- **Niet of slecht zien of bewegen:** Is uw kind of leerling blind, slechtziend of heeft hij/zij een motorische handicap en gaat het naar een reguliere school, dan komt het wellicht in aanmerking voor een (aangepaste) computer.
- **Blinde kinderen**
 - draagbare computer met brailleleesregel
 - scanner (mits de noodzaak aantoonbaar is)
- **Slechtziende kinderen**
 - draagbare computer met tekstvergroting en/of monitor
 - scanner (mits de noodzaak aantoonbaar is)
- **Kinderen met een motorische handicap:** draagbare computer, eventueel aangepast

U kunt via uw zorgverzekeraar mogelijk nog andere hulpmiddelen regelen, zoals een braillecomputer.

- **Niet of slecht horen:** Dove en ernstig slechthorende kinderen in het reguliere voortgezet onderwijs hebben andere communicatievoorzieningen tot hun beschikking.
- **Dove en slechthorende kinderen**
 - Voor uw dove of slechthorende kind kunt u bij het UWV een tolk gebarentaal vergoed krijgen, zowel van gesproken naar gebarentaal als andersom. Voor informatie: info@tolknet.org.
 - Ook kunt u een schrijftolk aanvragen, ook wel type- of audiotolk genoemd, die alles typt wat er wordt gezegd. Dit verschijnt op een scherm.
 - Een notitiemaker helpt dove leerlingen bij het maken van aantekeningen tijdens het volgen van de les. De gesproken taal wordt omgezet in geschreven tekst.
 - Via uw zorgverzekeraar kunt u mogelijk nog andere hulpmiddelen regelen, zoals een gehoorapparaat of solo-apparatuur.

Aanvraag onderwijsvoorzieningen: UWV of zorgverzekeraar

Afhankelijk van het soort hulpmiddel, dient u de aanvraag in bij het UWV of uw zorgverzekeraar. Omdat de scheidslijn tussen wie wat vergoedt nogal vaag is, raden wij u aan de vergoeding bij beide instanties aan te vragen. Of, wanneer u van de ene organisatie een afwijzing ontvangt, de aanvraag nog eens in te dienen bij de andere. Globaal is de indeling als volgt:

UWV

- Computers en scanners voor blinde en slechtziende kinderen en voor kinderen met een motorische handicap
- Communicatievoorzieningen voor dove en slechthorende kinderen

Zorgverzekeraar

- andere hulpmiddelen, zoals een gehoorapparaat, solo-apparatuur of een braillecomputer

Tips voor het aanvragen

- Besteed veel aandacht aan de motivatie van de aanvraag voor een hulpmiddel
- Het helpt als de ambulante begeleider een verklaring bij het advies voegt
- Er gaat zeker een periode van vier maanden overheen, voordat levering plaatsvindt. Dus vraag tijdig aan.
- Ambulante begeleiders adviseren en helpen bij het indienen van de aanvraag. U kunt ook terecht bij ervaringsdeskundigen van het Platform VG, het Juridisch steunpunt van de CG Raad of Expertisecentrum Xidis, ICT en handicap.

En als het niet lukt....

Teken per omgaande (uiterlijk binnen zes weken) bezwaar aan. Desgewenst roept u daarvoor de hulp in van een sociaaljuridische dienstverlener van MEE Amstel & Zaan. Het UWV neemt het bezwaar niet in behandeling als het te laat binnenkomt. Volgt er een afwijzing, teken dan beroep aan. Een beroepsprocedure kan een tot twee jaar duren. Wacht niet op een uitspraak voordat u verder actie onderneemt, maar probeer via een andere regeling een vergoeding te krijgen.

Als het wel lukt, hoe verder?

Welk hulpmiddel uw kind of leerling nodig heeft en waar u dat bestelt, beslist u. Voorwaarde is dat het een geschikt hulpmiddel moet zijn. Wanneer er meerdere hulpmiddelen zijn van dezelfde kwaliteit, krijgt u het goedkoopste artikel vergoed. De leverancier moet goede service en onderhoud kunnen garanderen.

Zaken om op te letten

- Het UWV sluit een servicecontract af met de leverancier. U krijgt binnen 48 uur een vervangend apparaat in het geval het niet goed werkt. Voor brailleleesregels sluit het UWV een onderhoudscontract af.
- Hulpmiddelen als een gehoorapparaat, solo-apparatuur of een braillecomputer, die u in bruikleen heeft van de zorgverzekeraar, hoeft u niet apart te verzekeren. Zorgverzekeraars Nederland heeft dit in een convenant met zijn leden afgesproken. Een WA-verzekering is wel noodzakelijk. Bij verlies of diefstal is aangifte bij de politie vereist. Ook moet aantoonbaar zorgvuldig met het hulpmiddel zijn omgegaan. Informeer bij een UWV-vestiging bij u in de buurt naar het verzekeren van communicatievoorzieningen.
- De leverancier leert hoe uw kind of leerling met bijvoorbeeld een computer kan werken. Maak goede afspraken over de instructie:
 - spreek leerdoelen af
 - plan de instructiemomenten niet te dicht op elkaar
 - laat de instructeur niet langer dan halve dagen per keer komen
 - spreek af wie er bij de lessen aanwezig zijn.

Bron www.onderwijsnhandicap.nl

Leerlingenvervoer en toegankelijkheid gebouwen: gemeentelijke regelingen

Leerlingenvervoer

Leerlingen met een beperking gaan niet altijd zelfstandig naar school. De school ligt bijvoorbeeld te ver weg of kinderen kunnen door hun handicap niet zelfstandig met het openbaar vervoer reizen. Zij kunnen een beroep doen op de regeling leerlingenvervoer. De regeling is ook bedoeld is

voor leerlingen zonder handicap die nog geen 9 jaar zijn (dat is in de meeste gemeenten de leeftijdsgrens) en ver moeten reizen naar school. De gemeente regelt het leerlingenvervoer en heeft daarbij veel vrijheid, waardoor het in iedere gemeente anders georganiseerd kan zijn. Veel gemeenten volgen echter de richtlijn hierover van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

In grote lijnen zijn er drie mogelijkheden:

- U krijgt van de gemeente een vergoeding voor het zelf halen en brengen van uw kind
- U krijgt een openbaar vervoerabonnement voor uw kind (en eventueel een begeleider)
- De gemeente zorgt voor vervoer met een bus of taxi (aangepast vervoer)

De mogelijkheden in uw gemeente kunt u aldaar navragen of bij de consulent van MEE Amstel en Zaan. Leerlingenvervoer vraagt u aan bij uw gemeente, die hier speciale aanvraagformulieren voor heeft. U moet de vergoeding ieder jaar opnieuw aanvragen.

Gemeenten mogen een inkomensafhankelijke eigen bijdrage vragen, maar niet aan ouders van kinderen met een handicap die niet met openbaar vervoer kunnen reizen. Meer informatie en bedragen vindt u op www.leerlingenvervoer.net.

Toegankelijkheid schoolgebouwen

Voor de toegankelijkheid van schoolgebouwen bestaat een aantal regelingen.

Regeling bestaande gebouwen basisonderwijs

Sinds 1 januari 1997 ligt de verantwoordelijkheid voor het onderhoud en het beheer van de huisvesting voor het basisonderwijs bij de gemeenten. Gemeentebesturen zijn verantwoordelijk voor de buitenkant van het gebouw, voor de aanleg van een (trap)lift en voor het onderhoud ervan. Voor de binnenkant van het gebouw is het bevoegde gezag verantwoordelijk. Bij een openbare school is dat de gemeente, anders het schoolbestuur. De gemeente stelt in een plaatselijke verordening regels vast voor de buitenkant van het gebouw en voor het aanvragen en beoordelen van voorzieningen.

Regeling bestaande gebouwen voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs is sinds 1 januari 2005 de school verantwoordelijk voor zowel de binnen- als de buitenkant. Schoolbesturen ontvangen een aanvullende bekostiging als tegemoetkoming in de uitgaven.

Het Bouwbesluit: alle werkplekken toegankelijk en 100% toegankelijkheid onderwijsgebouwen

Op 1 januari 2003 is een nieuw Bouwbesluit van kracht geworden, dat ook gevolgen heeft voor gebouwen met een onderwijsfunctie. In het kader van deze brochure is het van belang te weten dat degene die de bouwvergunning aanvraagt, moet aangeven welke functies het gebouw heeft of gaat krijgen. De functie bepaalt immers de eisen waaraan het gebouw moet voldoen, ook als het om toegankelijkheid gaat. Het Bouwbesluit schrijft voor dat ook niet voor het publiek toegankelijke ruimten moeten voldoen aan de eis van 'integrale toegankelijkheid', dus inclusief de gebouwen van een school met bijvoorbeeld een kantoorfunctie, waar normaal gesproken geen leerlingen (hoeven te) komen. Doel is dat alle (nieuwe) werkplekken toegankelijk zijn.

Artikel 4.23 van het Bouwbesluit maakt voor onderwijsgebouwen een opmerkelijke uitzondering ten opzichte van (andere) openbare gebouwen. Alle verblijfsgebieden behorend bij gebouwen met onderwijsfuncties moeten toegankelijk zijn. Dit betekent dat een schoolgebouw praktisch helemaal toegankelijk moet zijn. Hiermee wordt voorkomen dat scholen alleen op de begane grond toegankelijk zijn.

De lift

Er zijn (helaas) nog altijd oude schoolgebouwen met meer bouwlagen waar je alleen via een trap op de tweede en hogere etages kunt komen. Het Bouwbesluit stelt hier paal en perk aan. Het hele gebouw met een onderwijsfunctie moet immers toegankelijk zijn. Hoogteverschillen van meer dan twee centimeter moeten met een hellingbaan of lift kunnen worden overbrugd. De lift dient dan van zodanige afmetingen te zijn dat een rolstoelgebruiker er zelfstandig gebruik van kan maken.

Wet gelijke behandeling

In de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (WGBH/CZ) staat dat er op het werk en in het beroepsonderwijs geen verschil gemaakt mag worden tussen mensen met en mensen zonder een beperking of chronische ziekte. Vanaf schooljaar 2009 geldt de wet ook voor het basis- en voortgezet onderwijs. Voorwaarden, diensten en gebouwen moet zo zijn aangepast dat leerlingen met een handicap of chronisch ziekte er gebruik van kunnen maken.

Meer informatie kunt u krijgen bij de Commissie Gelijke Behandeling. Daar kunt u ook een klacht indienen. zie: www.cgb.nl.

Organisaties en diensten

Hieronder vindt u een overzicht van de ondersteuningsmogelijkheden die er op dit moment zijn. Ze zijn beschikbaar in alle drie regio's: Amsterdam/Diemen, Amstelland en de Meerlanden en Zaanstreek en Waterland.

MEE Amstel en Zaan

Consulenten van MEE Amstel en Zaan geven advies en ondersteuning en bemiddelen bij plaatsing op een reguliere basisschool. Wanneer u een bewuste keuze voor regulier onderwijs heeft gemaakt, kan een consulent u helpen bij het zoeken naar een geschikte school of passend onderwijs. Doel is kinderen met een beperking zoveel mogelijk deel te laten nemen aan de samenleving. Deelname aan regulier onderwijs hoort volgens MEE bij een samenleving die streeft naar volwaardig burgerschap en gelijke rechten en kansen. Het betekent vaak dat er wat extra's georganiseerd moet worden, zoals extra begeleiding en hulpmiddelen. MEE Amstel en Zaan onderzoekt wat mogelijk is en ondersteunt scholen, ouders en kinderen om te zorgen dat ieder kind met een beperking naar de school kan die bij hem of haar past. U kunt zich samen met een consulent voorbereiden op een aanmeldingsgesprek. Indien nodig kan zij bemiddelen bij het vinden van extra hulp. Ook kan zij u adviseren bij het maken en vastleggen van duidelijke afspraken met de school. Mochten er tijdens de schoolperiode vragen of problemen ontstaan, dan kunt u de consulent opnieuw raadplegen of inschakelen. Zij kan in dat geval behulpzaam zijn bij het zoeken naar

mogelijke oplossingen. Verder geeft de consultant informatie en voorlichting aan scholen.

Regionale expertisecentra (REC)

Regionale expertisecentra (REC) bieden begeleiding vanuit het speciale onderwijs aan reguliere scholen, waar kinderen met een beperking les krijgen. Dat heet ambulante begeleiding. Ouders kunnen bij het REC terecht voor advies en ondersteuning. Een REC ondersteunt hen bij het indienen van een verzoek voor een indicatiestelling en bij het zoeken naar een geschikte school. Het REC coördineert het onderzoek dat speciale scholen uitvoeren voor die indicatiestelling. Ook maakt het REC afspraken met (reguliere) scholen over hun begeleidingsaanbod voor kinderen met een Rugzakje.

Schoolbegeleidingsdienst

Scholen kunnen gebruik maken van de schoolbegeleidingsdienst op het moment dat er vragen zijn over kinderen, behalve wanneer het kinderen met een verstandelijke handicap betreft. Het is de school die de hulp aanvraagt, niet de ouders.

Ambulante werkers van instellingen voor kinderen met een verstandelijke beperking

Als de ondersteuning uit het Rugzakje onvoldoende blijkt te zijn, omdat het kind meer specifieke zorg en aandacht nodig heeft, kunnen scholen een beroep doen op ambulante werkers. Dat zijn beroepskrachten van instellingen voor kinderen met een verstandelijke beperking die naar scholen toekomen. De school kan aangeven behoefte te hebben aan kindgerichte begeleiding, maar het zijn de ouders die de begeleiding moeten aanvragen bij het Centrum Indicatiestelling Zorg

(CIZ). MEE Amstel en Zaan kan ouders hierbij helpen. Deze hulp valt onder de zogenoemde 'begeleiding groep' of 'begeleiding individueel', die wordt gefinancierd vanuit de AWBZ, zodat een aparte AWBZ-indicatie nodig is. Door de wijzigingen in de AWBZ is het ingewikkelder geworden om deze begeleiding te krijgen. (zie ook AWBZ-zorg op school). Met kindgerichte begeleiding en ontwikkelingsstimulering worden vaardigheden aangeleerd die het kind nodig heeft om deel te nemen aan de groep. Het is de bedoeling de wijze van begeleiden uiteindelijk over te dragen aan de leerkracht. Aard en omvang van de begeleiding variëren per regio, gemeente of instelling en zijn afhankelijk van de hulpvraag. Instellingen die kindgerichte begeleiding bieden zijn Cordaan in Amsterdam, Ons Tweede Thuis in de regio Amstelland en Meerlanden en Odion en Prinsenstichting (Kadijkerkoog) in de regio Zaanstreek en Waterland.

Onderwijsconsulenten

Onderwijsconsulenten adviseren en begeleiden bij ernstige plaatsingsproblemen, zowel in het speciaal als in het regulier onderwijs. Ook ouders en scholen die het onderling niet eens kunnen worden over een handelingsplan, kunnen de hulp van een onderwijsconsulent inroepen. U kunt een verzoek daartoe telefonisch indienen bij het ondersteunend bureau telefoonnummer 070 312 28 87. Kijk voor meer informatie op de site www.onderwijsconsulenten.nl.

Meldpunt indicatiestelling LGF

Als er problemen zijn bij het aanvragen van een indicatie, dan kunt u ook contact opnemen met dit meldpunt. Kijk voor meer informatie op de site www.meldpuntlgf.nl of bel telefoonnummer: 030 291 66 36.

Het hele team kent Stef

Stef van 10 heeft een aangeboren stoornis in het zogenoemde autistisch spectrum, PDD-NOS geheten. De diagnose werd pas gesteld op zijn 6de. Als kleintje ging Stef drie dagen per week naar een kinderdagverblijf. Zijn ouders maakten zich soms zorgen. 'Sociaal had (en heeft) Stef een milde beperking,' zegt zijn moeder, Thera Jansen. 'Met bekenden maakte hij gemakkelijk contact. Aan sommige dingen zag je echter dat er iets met hem was: hij kon bijvoorbeeld overdreven eenkennig zijn. Wij vroegen het consultatiebureau om raad en toen Stef bijna 4 was, zijn we bij het team vroegtijdige onderkenning van de GGD (VTO) geweest. Dat maakte de inschatting dat er geen reden was tot ongerustheid. Maar als wij dat wilden, konden we altijd weer contact zoeken met het VTO-team.' Stef ging dus naar een reguliere basisschool in de buurt. De juf in groep 1 en 2 had geen ervaring met autistische kinderen, maar signaleerde wel dat hij meer structuur nodig had. Hij bleek zich echter weinig te ontwikkelen en was na twee jaar kleuteren niet klaar voor groep 3. Thera: 'In groep 3 ging het in de eerste week al mis. De school schrok van zijn achterstand en wilde hem aanvankelijk niet verder helpen. De GGD-schoolarts raadde ons aan Stef psychiatrisch te laten onderzoeken. Toen werd vastgesteld dat Stef lijdt aan de ontwikkelingsstoornis PDD-NOS. De school liet het Advies- en begeleidingscentrum (ABC) een observatie uitvoeren in de klas en adviseerde ons vervolgens te kiezen voor het speciaal onderwijs.' Besloten werd Stef een jaar extra te laten kleuteren. Toevallig kwam hij in een prettig klein klasje en klikte het goed tussen hem ('het is een heel innemend kind,' zegt Thera) en zijn nieuwe juf. De ouders gebruikten dit derde kleuterjaar om passend ander onderwijs voor hun kind te zoeken en vroegen de buurtschool een Rugzakje aan te vragen voor de tijd dat Stef nog bij hen op school zat. Thera: 'De school raadde de aanvraag van een Rugzakje voor Stef af, omdat de ondersteuning die daaruit wordt betaald te gering zou zijn. Maar we hebben de Rugzakaanvraag toch doorgezet. Op ons verzoek

zette het regionaal expertisecentrum (REC) meteen een ambulante begeleider in om de school te adviseren. Deze begeleider heeft Stefs houding in de klas gefilmd. Tot ieders verbazing bleek zijn leerhouding te verbeteren en in de loop van het schooljaar voldeed hij aan de voorwaarden voor groep 3! We hadden de aanmeldingsprocedure voor het speciaal onderwijs al doorlopen, maar hij kon in het regulier onderwijs blijven.'

Positieve houding

Stef zit nu in groep 6 en krijgt extra ondersteuning van de leerkracht en van stagiaires, die worden gecoacht door de interne en de ambulante begeleider. Stef lijkt ook dyslectisch te zijn en heeft moeite met rekenen, waarvoor hij een aangepast lesprogramma volgt. 'Sociaal ontwikkelt hij zich goed. Maar hij is heel rechtlijnig en heeft een extreem rechtvaardigheidsgevoel, dat zit hem wel eens in de weg,' zegt Thera.

Een consultatiebureau dat zijn beperking niet herkent, een kleuterjuf die de aard van Stefs bijzondere gedrag niet opmerkt en een aanvankelijk afwerende houding van de school: het heeft de familie niet bepaald meegezeten. Maar Thera kijkt er niet bitter op terug. 'Consultatiebureaus werken inmiddels met checklists om een aandoening als die van Stef te onderkennen. De school heeft nu een positieve houding tegenover hem. Leerkrachten worden bijgeschoold over autistiform gedrag. Het hele team van leerkrachten kent Stef. Als er iets is, is er altijd iemand die het opmerkt en er aandacht aan besteedt. De school is een veilige omgeving voor hem.' Ze deelt tegenwoordig haar ervaringen met andere ouders in de MEE-oudercursus Kiezen voor onderwijs, waar ze gastspreker is nadat ze zelf de cursus volgde. Wat Thera moeilijk heeft gevonden is de twijfel over de vraag of zij en haar partner destijds de goede beslissingen namen. 'De verdrietigste periode was toen we nog niet wisten wat er was. 'Doe toch normaal!' zeiden we af en toe tegen Stef. Achteraf gezien waren we dus veel te streng voor hem.'

De naam van kind en moeder zijn om privacyredenen verzonnen.

5 Overige informatie

Adressen

OKIDO

Samenwerkingsverband van MEE Amstel en Zaan, zorginstellingen en gemeente Amsterdam; biedt ondersteuning voor kinderen met een beperking in de reguliere kinderopvang.

Pieter de Hoochstraat 80-2

1071 EJ Amsterdam

Telefoon 020 412 14 94

E-mail okido@combiwel.nl

De volgende organisaties geven ambulante kindgerichte begeleiding op reguliere scholen en kindercentra:

Cordaan

Cliëntenservicebureau, afdeling kinderen

De Ruyterkade 7

1013 AA Amsterdam

Postbus 1103

1000 BC Amsterdam

Telefoon 080 267 32 26

E-mail info@cordaan.nl

Website www.cordaan.nl

Ons Tweede Thuis

Vuurdoornstraat 11

Postbus 12

1430 AA Aalsmeer

Telefoon 0297 35 38 00

E-mail info@onstweedethuis.nl

Website www.onstweedethuis.nl

Stichting Odion

Purmerweg 19A

1441 RA Purmerend

Postbus 138

1440 AC Purmerend

Telefoon 0299 41 28 12 of 0299 65 42 62

E-mail info@odion.nl

Website www.odion.nl

Dr. M.J. Prinsenstichting (Kadijkerkoog)

Spinnekop 5

1444 GN Purmerend

Postbus 123

1440 AC Purmerend

Telefoon 0299 45 92 00

E-mail info@prinsenstichting.nl

Website www.prinsenstichting.nl

Revalidatiecentrum Heliomare

Voor advies over aanpassingen en houding, zit- en speelmogelijkheden voor kinderen met een beperking in de regio Noord-Holland

Ergoconsult/Ergotherapie thuis (Hetty Wolthuis)

Relweg 51

1949 EC Wijk aan Zee

Telefoon 0251 28 81 21

E-mail h.wolthuis@heliomare.nl

Website www.heliomare.nl

Therapeutische peutergroepen

Voor informatie over combinatie/peutergroepen

Adres: zie boven

Telefoon 0251 28 83 63

Revalidatiecentrum Amsterdam -Reade

Voor advies over aanpassingen en houding, zit- en speelmogelijkheden voor kinderen met een beperking in de regio Amsterdam

Ergotherapie Kinderrevalidatie (Joke Stieltjes)

Overtoom 283

1054 H W Amsterdam

Telefoon 020 607 18 30

E-mail j.stieltjes@rcamsterdam.nl

e.stoffels@rcamsterdam.nl

Website www.rcamsterdam.nl

Kinderrevalidatie/therapeutische peutergroepen

Voor informatie over combinatie/peutergroepen

Adres: zie boven

Telefoon 020 607 18 30

E-mail kinderrevalidatie@rcamsterdam.nl

Revalidatiecentrum Trappenberg

Voor advies (ook op school of kinderopvang) over aanpassingen en houding, zit- en speel mogelijkheden voor kinderen met een beperking voor de regio Midden-Nederland

Kinderergotherapie

(info via bureau Voorlichting van de Trappenberg)
Crailoseweg 116
1272 EX Huizen
Telefoon 035 692 96 00
Website www.trappenberg.nl

Therapeutische peutergroepen (Marleen van der Mast)

Voor informatie over combinatie-peutergroepen.
Adres: zie boven
Telefoon 035 692 96 00
Email mmast@trappenberg.nl

Regionale Expertisecentra

REC Holland/Flevoland, cluster 2

Voor dove en slechthorende kinderen en kinderen met taal/spraakproblematiek
Postbus 9853
1006 AN Amsterdam
Telefoon 020 346 06 62
E-mail e.huisenga@oog.nl
Website www.rec2holland-flevoland.nl

REC Noord-Holland, cluster 3

Voor kinderen met een verstandelijke en/of lichamelijke beperking en langdurig zieke kinderen
(in Noord-Holland, inclusief Amsterdam maar zonder het Gooi)
Postbus 9913
1006 AP Amsterdam
Telefoon 020 346 06 63
Website www.recnoordholland.nl

Rec Boven-Amstel, cluster 4

Voor kinderen met een ernstige gedragsproblemen of psychiatrische problematiek
E-mail oac@recbovenamstel.nl
Website www.recbovenamstel.nl

PO-raad

De PO-Raad is de sectororganisatie voor het primair onderwijs. De vereniging behartigt de gemeenschappelijke belangen van de besturen in het basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs. De PO-Raad richt zich op de drie grote domeinen: bekostiging, werkgeverschap en de hoofdlijnen van het onderwijsbeleid
Postbus 222
3500 AE Utrecht
Telefoon 030 276 99 11
E-mail info@wecraad.nl
website www.poraad.nl

Bureau Aanmelding en Indicatietoeleiding Effatha Guyot Groep

Voor ambulante begeleiding bij kinderen met auditieve communicatieve beperkingen
Aanmelding Noord-Holland/Flevoland
Jan Tooropstraat 1
1062 BK Amsterdam
Telefoon 020 511 05 59
Website www.effathaguyot.nl

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Het ministerie van OC & W geeft op verzoek schriftelijke informatie over de wettelijke mogelijkheden om kinderen met een beperking binnen het reguliere onderwijs te plaatsen

De Hoforen
Rijnstraat 50
2511 VE Den Haag
Postbus 16375
2700 BJ Den Haag
Telefoon 070 412 34 56
E-mail info@minocw.nl
Website www.minocw.nl

Schoolbegeleidingsdiensten

Regio Amsterdam

Advies en begeleidingscentrum (ABC)

Advies en begeleidingscentrum voor het onderwijs in Amsterdam, dat ook beschikt over een informatiecentrum

Baarsjesweg 224

1058 AA Amsterdam

Telefoon 020 799 00 10

E-mail info@hetabc.nl

Website www.hetabc.nl

VIA Amsterdam

Om tot een betere advisering over verwijzing naar en voorbereiding van de benodigde indicaties voor verschillende vormen van onderwijs en zorg te komen, is VIA Amsterdam opgericht.

Postbus 9121

1006 AC Amsterdam

Bezoekadres: Postjesweg 175

Telefoon: 020 346 32 62

Email info@viaamsterdam.nl

Website www.viaamsterdam.nl

Regio Zaanstreek/Waterland

Schoolbegeleidingsdienst Zaanstreek/Waterland

Advies- en begeleidingsdienst voor het onderwijs in de regio Zaanstreek/Waterland

Wielingenstraat 115 (Purmercenter)

1441 ZN Purmerend

Postbus 811

1440 AV Purmerend

Telefoon 0299 78 34 00

E-mail info@sbzw.nl

Zaans netwerk voor advies en ondersteuning(aanmeldloket voor SBO en REC4).

Contact persoon : Ans van Zanten

Ds. ML. Kingweg 260

1504 DG Zaandam

Telefoon 075 670 12 43

E-mail ansvanzanten@zaansnetwerk.net

Zorgplatform Waterland

Wielingenstraat 135

1441 ZN Purmerend

Postbus 811

1440 AV Purmerend

Telefoon 0299 78 34 83

Website www.swwaterland.nl

De kernactiviteiten van het Zorgplatform zijn:

- ZAT(Bovenschools Zorg Advies Team).
- Permanente Commissie Leerlingenzorg.
- Dossier samenstelling en begeleiding indicatiestelling REC 2-3-4.

Voor ondersteuning bij completering dossier voor Rec 3 in de Zaanstreek kunnen ouders terecht bij:

Dynamica Onderwijs

Directeur: Paul Detering

E-mail directie@dynamicaonderwijs.nl

Dynamica PO (Primair Onderwijs)

Adjunct directeur: Joke Meijer

Molenwerf 1c

1541 WR Koog a/d Zaan

Telefoon 088 775 52 00 (tijdelijk nummer)

E-mail info@dynamicaonderwijs.nl

Dynamica VO (Voortgezet onderwijs)

Adjunct directeur: Esther Tieman

Augustusbloemweg 4

1508 BB Zaandam

Telefoon 075 670 30 34

E-mail info@dynamicaonderwijs.nl

Regio Amsteland en de Meerlanden

Drielanden

Advies- en begeleidingscentrum voor het onderwijs in de provincie Noord-Holland, uitgezonderd Amsterdam en Zaanstreek/Waterland

Spieringweg 801

2142 ED Cruquius

Telefoon 023 510 00 00

E-mail info@drielanden.org

Website www.drielanden.org

De Bascule (Paedologisch Instituut)

Instelling voor kinder- en jeugdpsychiatrie, psychiatrische gezinsbehandeling en speciaal onderwijs

Postbus 303

1115 ZG Duivendrecht

Rijksstraatweg 145

1115 AP Duivendrecht
Telefoon 020 890 19 00
E-mail info@debascul.com
Website www.pi-amsterdam.nl

Steunpunt Autisme Noord-Holland

Biedt voorlichting en deskundigheidsbevordering over autisme en onderwijs. Er zijn verschillende regionale contactpersonen met een telefonisch spreekuur.

Website www.steunpuntautismenoordholland.nl

Stichting Scope (Stimuleren van de Communicatieve en Cognitieve Ontwikkeling)

Voor kinderen met vertraagde ontwikkeling; heeft o.a. een early intervention speelgroep en schoolvoorbereidingsklassen

Workshop-adres:

Fideliolaan 16
1183 PL Amstelveen

E-mail info@stichtingscope.nl
Website www.stichtingscope.nl

Feuerstein Centrum Nederland

Dit centrum trainingen voor ouders en leerkrachten in het aanleren van denkvaardigheden voor kinderen met een beperking, gebaseerd op het gedachtegoed van Feuerstein.

Laan van de Helende Meesters 2
1186 AM Amstelveen

Telefoon 020 661 03 56
E-mail info@feuerstein.nl
Website www.feuerstein.nl

StiBCO, stichting ter Bevordering van de Cognitieve Ontwikkeling

Biedt net als het Feuerstein Centrum deze trainingen aan.

Dronensingel 3c
2411 GT Bodegraven

Telefoon 0172 65 21 30
E-mail mail@stibco.nl
Website www.stibco.nl

OIVO

Ondersteuning integratie in het voortgezet onderwijs

Seminarium voor Orthopedagogiek
Telefoon 030 254 73 78

E-mail svo@seminarium.nl
Of via de VIM
E-mail vimmil@vim-online.nl

Parcival

Basisschool met Instapklas

Lindenlaan 317

1185 LM Amstelveen

Telefoon 020 441 23 91

E-mail www.vrijeschoolparcival.nl

Telefoonlijn 0800 50 10 (gratis)

Landelijk informatiepunt waar ouders met vragen over onderwijs terecht kunnen, op schooldagen bereikbaar tussen 10.00-15.00u.

Het informatiepunt is een samenwerkingsverband van zes organisaties: Steunpunt dyslexie van oudervereniging Balans, Ouders en Rugzak van de CG Raad, de landelijke oudervereniging voor Bijzonder Onderwijs, Nederlandse Katholieke vereniging van ouders (NKO), Vereniging voor ouders christelijk onderwijs en opvoeding (Ouders & COO) en de Vereniging voor Openbaar Onderwijs.

Chronisch Zieken en Gehandicaptenraad (CG Raad)

Koepel belangenorganisaties van mensen met een lichamelijke beperking of chronische aandoening; biedt onder andere informatie over onderwijsvoorzieningen voor leerlingen met een beperking

Churchilllaan 11

3527 GV Utrecht

Postbus 169

3500 AD Utrecht

Telefoon 030 291 66 00

E-mail bureau@cg-raad.nl

Website www.cg-raad.nl

Stichting Inclusief Onderwijs

'Voor speciaal onderwijs, maar dan op de reguliere school'

Laagte Kadijk 146

1018 ZD Amsterdam

Telefoon 06 506 610 27

E-mail grooff1@hotmail.com

Website www.inclusiefonderwijs.nl

Sinco, Steunpunt voor inclusief onderwijs

Landelijk steunpunt voor ouders van en scholen met leerlingen met een Rugzakje

Hogeschool Utrecht
Telefoon 030 254 73 61
E-mail sinclo@hu.nl (zoeken op steunpunt)

Stichting Gewoon Anders

Zet zich in voor gezamenlijk onderwijs voor kinderen met en zonder beperking
Spoordreef 22
1315 GP Almere
Postbus 1599
1300 BN Almere
Telefoon 036 530 20 12
E-mail stichting@gewoonanders.nl
Website www.gewoonanders.nl

Onderwijs Consumenten Organisatie (OCO) Amsterdam

Onafhankelijke organisatie voor Amsterdamse ouders en leerlingen, voor informatie over onder andere rechten in het onderwijs
Postbus 15087
1001 MB Amsterdam
Telefoon 020 330 63 20
E-mail info@onderwijsconsument.nl
Website www.onderwijsconsument.nl

Stichting Downsyndroom

Heeft als doel bevorderen van de ontwikkeling en ontplooiing van kinderen en volwassenen met het syndroom van Down, ook in het reguliere onderwijs
Hoogeveenseweg 38
Gebouw U
7943 KA Meppel
Telefoon 0522 28 13 37
E-mail info@downsyndroom.nl
Website www.downsyndroom.nl

VIM – Vereniging voor Geïntegreerde Opvoeding van kinderen met het syndroom van Down

Wil dat ouders kunnen kiezen voor een reguliere school voor hun kind met Downsyndroom; organiseert contactdagen voor ouders, leerkrachten en speelzaalleid(st)ers.
E-mail vimmail@vim-online.nl
Website www.vim-online.nl

Platform VG (voorheen Federatie van Ouderverenigingen)

Voor belangenbehartiging van ouders/verwanten van mensen met een verstandelijke beperking, ook op gebied van onderwijs
Maliebaan 71h
3508 AG Utrecht
Postbus 85276
Telefoon 030 236 37 67
E-mail info@platformvg.nl
Website www.platformvg.nl

Stichting Perspectief

Perspectief streeft naar een inclusieve samenleving: waar iedereen welkom is en zijn bijdrage kan leveren; Perspectief ondersteunt scholen bij inclusief beleid, onder andere met de 'Index voor inclusie'
Maliebaan 79 M
Postbus 85273
3508 AG Utrecht
Telefoon 030 236 30 00
E-mail info@perspectief.org
Website www.perspectief.org of www.inclusie.nl

UWV

Voor het aanvragen van hulpmiddelen en voorzieningen voor leerlingen in het onderwijs
Telefoon 0900 92 94
Website www.uwv.nl, ook voor dichtstbijzijnde adressen

Per Saldo

Belangenorganisatie van mensen met een persoonsgebonden budget; biedt informatie over onder andere persoonsgebonden budget op school
Churchillaan 11 (3e verdieping Piet van Dommelenhuis)
3527 GV Utrecht
Telefoon 0900 742 48 57
E-mail info@pgb.nl
Website www.pgb.nl

Studiedagen - cursussen

Voor leerkrachten over omgaan met leerlingen met een beperking in de klas

Hogeschool Windesheim

Campus 2-6

8017 CA Zwolle

Telefoon 038 469 99 11

E-mail info@windesheim.nl

Website www.windesheim.nl

Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg

Onderwijsgebied Stappegoor

Prof. Goossenslaan 1-01 (Mollergebouw)

5022 DM Tilburg

Telefoon 0877 87 71 33

Website www.fontys.nl/oso

Seminarium voor Orthopedagogiek

Hogeschool Utrecht

Padualaan 97

3584 CH Utrecht

Telefoon 030 254 73 78

E-mail svo@seminarium.nl

Website www.seminarium.nl

APS, Algemeen pedagogisch studiecentrum

Bezoekadres: Zwarte Woud 2

3524 SJ Utrecht

Telefoon 030 28 56 600

Website www.aps.nl

KPC groep

Kooikersweg 2

5223 KA 's-Hertogenbosch

Telefoon 073 624 72 47

E-mail kpcgroep@kpcgroep.nl

Website www.kpcgroep.nl

CPS

Plotterweg 30

3821 BB Amersfoort

Telefoon 033 453 43 43

E-mail cps@cps.nl

Website www.cps.nl

Websites

Kinderopvang

www.boink.info

BOINK is de Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang en peuterspeelzalen, die de positie van ouders in de kinderopvang wil versterken

www.samennaardekinderopvang.nl

Informatie en tips voor de opvang van kinderen die specifieke zorg en begeleiding nodig hebben

www.combiwel.nl/okido

Bevordert de integratie van kinderen met een ontwikkelingsprobleem in de reguliere kinderopvang

www.datgunjeiederkind.nl

Algemene informatie over de kinderopvang

Onderwijs

www.50tien-oudersenrugzak.nl of www.50tien.nl

Informatieve website voor alle vragen over onderwijs en leerlinggebonden financiering (het Rugzakje)

www.cg-raad.nl/wij_werken_aan/onderwijs/index.php

Site van koepel van belangenorganisaties van mensen met een lichamelijke beperking of chronische aandoening, met informatie over (ontwikkelingen in het) onderwijs

www.cg-raad.nl/wij_werken_aan/onderwijs/NWOS.php

Site behorend bij het project Natuurlijk welkom op school van de CG Raad (zie ook bij boeken en brochures)

www.leerlingenvervoer.net

Over het recht op leerlingenvervoer en de aanvraagprocedure, afwijzing en bezwaar maken, klachten en problemen met aangepast vervoer en vervoer naar opvang en stage

www.pgb.nl

website van Per Saldo, belangenorganisatie van

mensen met een persoonsgebonden budget (pgb), met informatie over pgb op school

www.balansdigitaal.nl

Site van Balans, belangenorganisatie van ouders van kinderen met leer- en gedragsproblemen (waaronder ADHD, dyslexie en PDD-nos); met veel informatie ook op het gebied van onderwijs

www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs

Site van de overheid met informatie over Passend Onderwijs

www.onderwijsconsulenten.nl

Onderwijsconsulenten adviseren en begeleiden ouders/verzorgers en scholen bij plaatsing, schorsing, verwijdering en bestedingsproblemen van kinderen die geïndiceerd zijn voor speciaal onderwijs of voor regulier onderwijs met Rugzakje en van kinderen die langdurig thuiszitten

www.dmo.amsterdam.nl/jeugd-onderwijs/naar-school-en/alles-over/

De Dienst maatschappelijke ondersteuning van de gemeente Amsterdam maakt onder andere onderwijsbeleid; informatie over alle Amsterdamse scholen, leerplicht, onderwijsbeleid etc.

<http://www.dmo.amsterdam.nl/live/index.jsp>

Zoeken naar een school in Amsterdam

<http://leerlingzorgpo.kennisnet.nl>

Kennisnet Weer samen naar school (WSNS)

www.passendonderwijs.nl

Site van de invoeringsorganisatie van Passend Onderwijs

www.ziezon.nl

Van het landelijk netwerk 'ziek zijn en onderwijs'

www.webschool.nl

Onderwijs voor zieke kinderen

www.jongerenbinnenboord.nl

Over onderwijs aan jongeren met chronische klachten

www.speciaalonderwijs.kennisnet.nl

Overzicht van lesmateriaal voor leerkrachten in het speciaal onderwijs, dat ook in het regulier onderwijs is te gebruiken

www.schoolaanzet.nl

Voorbeelden en nieuws over innovatieprojecten, kwaliteitszorg, leerlingenzorg, onderwijs anders, opleiden in de school en taalpilots. Voor leerkrachten, intern begeleiders, schoolleiders, bovenscholse managers, bestuurders en coördinatoren van samenwerkingsverbanden

Boeken en brochures

Jij bent belangrijk!

Praktische tips voor ouders van kleine kinderen om de ontwikkeling te stimuleren in de voorschoolse periode; ook interessant voor leidsters van kinderdagcentrum of peuterspeelzaal.

Uitgave (voormalig) NIZW

ISBN 90 5050 622 4 (nieuwe uitgave ISBN 978 905050 622 9)

Te bestellen bij Uitgever SWP in Amsterdam, telefoon 020 330 72 00 of e-mail

data@swpbook.com

Samen naar de BSO

Kinderen met een verstandelijke beperking in de buitenschoolse opvang

Door Marcelle Balledux en Netty Jongepier (2002)

Uitgever (voormalig) NIZW

ISBN 90 5050 974 6 (nieuwe uitgave ISBB 978 905050 974 9)

Te bestellen bij Uitgever SWP in Amsterdam, telefoon 020 330 72 00 of e-mail

data@swpbook.com

Een beetje anders en toch gewoon

In het project Naschoolse Opvang Plus in Veenendaal ontwikkelden Kwink Kinderopvang, een school voor speciaal basisonderwijs, MEE en een zorginstelling voor verstandelijk gehandicapten ontwikkelden samen een opvangaanbod voor kinderen van 4-12 jaar met een lichte verstandelijke handicap en sociaal-emotionele problemen. NIZW Jeugd (nu Nederlands Jeugdinstituut) deed een

evaluatieonderzoek. In het rapport uit 2002 vindt u de resultaten.

Door Netty Jongepier
Interne uitgave NIZW (nu Nederlands
Jeugdinstituut)

Te downloaden via
www.nji.nl/producten/publicaties of te bestellen
via de bestellijn van het Nederlands
Jeugdinstituut, telefoon (030) 230 65 64

Geef me de vijf

Een praktisch houvast bij de opvoeding en
begeleiding van kinderen met autisme (2005)

Door Colette de Bruin
Uitgave Graviant Doetichem
ISBN 90 7512 964 5

Handboek Welkom op school

Praktisch handboek voor deelname van kinderen
met een verstandelijke handicap in het
basisonderwijs voor ouders en scholen. Door Piet
van Kesteren, Gratis verkrijgbaar bij Bureau Zorg
van Provincie Zuid Holland, telefoon 070 441 68 25

Natuurlijk welkom op school

Informatiemap en brochure met goede
voorbeelden van de CG Raad behorend bij het
project 'Natuurlijk welkom op school'. Voor
handvatten voor ouders wanneer zij kiezen voor
een reguliere school in de buurt. De
informatiemap en brochure komen in 2009 uit.

Website www.cg-raad.nl/nwos

Vlug & Veilig naar school

Uitgever Chronisch zieken en Gehandicaptenraad
en Federatie voor Ouderverenigingen (2004)
Bestellen bij CG Raad, bestellijn 030 291 66 50,
e-mail bureau@cg-raad.nl, website www.cg-raad.nl

Een school voor iedereen

Over toegankelijkheid in het onderwijs, bestellen
via de webwinkel van de CG Raad, www.cg-raad.nl.

Met een rugzak naar school

Brochure over mogelijkheden, rechten en plichten
voor ouders en mbo'ers, bestellen via de
webwinkel van de CG Raad, www.cg-raad.nl.

Een handelingsplan op school

Handvat bij het Rugzakje voor ouders en mbo'ers,
bestellen via de webwinkel van de CG Raad,
www.cg-raad.nl.

Ziet de school het niet meer zitten?

Informatie voor ouders van kinderen met een
beperking over toelating, verwijzing en
verwijdering. Downloaden via
www.oudersenrugzak.nl of bestellen via telefoon
0800 50 10.

AWBZ-zorg op school?

Gratis brochure voor ouders van kinderen met een
beperking, uitgave Ouders en Rugzak. Downloaden
via www.oudersenrugzak.nl of bestellen via
telefoon 0800 50 10

Kiezen voor regulier of speciaal onderwijs

Brochure over schoolkeuze voor ouders

Uitgave Platform VG

Telefoon 030 236 37 29

Website www.platformvg.nl

Ruggensteun bij de Rugzak

Handreiking voor ouders bij de schoolkeuze voor
hun gehandicapte kind
Uitgave van LOBO, NKO, Ouders & COO en VOO in
samenwerking met de CG Raad en het Platform
VG, te bestellen bij Ouders & Co, telefoon 0343 51
34 34

De Droom van Down

Brochure van VIM over kinderen op reguliere
basisscholen en het vmbo, met veel tips en
praktische informatie (2008).

Website www.vim-online.nl

Meer dan gewoon

Passend onderwijs voor kinderen met het
Downsyndroom op de basisschool

Door T. de Wit-Gosker, Agiel, Utrecht

ISBN 90 778 3425 1

Het recht van alle kinderen

Inclusief onderwijs. Het perspectief van ouders en
kinderen

Door G. van Hoven, Acco, Leuven

ISBN 90 334 4295 7

Wat vraag ik mijn kind?

Een werkboek voor ouders, leerkrachten en therapeuten

Door A. Janssens, Acco, Leuven
ISBN 97 89033 46616 8

Index voor inclusie

Werken aan leren en participeren op school

Door T. Booth en M. Ainscow, Stichting Perspectief
Website www.perspectief.org

Samen leven, Samen leren

Over pedagogische en didactische strategieën van inclusief onderwijs, met veel praktische voorbeelden (2004)

Door T. Grooff, CPS
ISBN 90 6508 533 5

Te bestellen via CPS, telefoon 033 453 43 44

Hoe ga je om met kinderen op school

Onderwijspsychologische adviezen voor leerkrachten in het basisonderwijs.

Deel 1. Belang van een positief zelfbeeld (2000)

Door G. Woltjer & H. Janssens, Noordhoff Uitgevers, Houten
ISBN 10: 9001957110

Kinderen met aandachts- en werkhoudingproblemen

Begeleidingsadviezen, zowel voor individuele therapie als in klasverband. Bruikbaar voor leerkrachten en ouders van kinderen met concentratieproblemen (zoals ADHD).

Deel 1 en 2 (werkboeken, 2003)

Door K. Timmerman, Acco, Leuven
ISBN 9033449544

Je luistert wel, maar je hoort me niet

Mensen met een verstandelijke beperking worden vaak onderschat als het gaat om hun communicatieve mogelijkheden. Dit boek biedt naast theorie praktische adviezen voor de dagelijkse communicatie met kinderen en volwassenen met een verstandelijke beperking. Voor begeleiders, ouders en leerkrachten.

Door A. Blokhuis en N. van Kooten, Agiel, Utrecht (gewijzigde nieuwe druk 2008)
ISBN 9080772623

Video's en DVD's

Kind met andere kinderen

Geeft een beeld van het werken met kwetsbare kinderen in de kinderopvang.

Verkrijgbaar via Uitgeverij SWP
ISBN: 9050507247

Telefoon 020 330 72 00

E-mail data@mailswp.com

Down to Earth

Geeft een indruk van Nederlandse kinderen met het syndroom van Down op een reguliere basisschool. Is informatief voor ouders en beleidsmakers en kan ook gebruikt worden als leidraad bij de eerste contacten tussen ouders en scholen, afzonderlijke leerkrachten of hele teams. Verkrijgbaar bij Stichting Downsyndroom.

Telefoon 0522 28 13 37

Website www.downsyndroom.nl

Gewoon naar school

Geeft een beeld van integratie van een drietal leerlingen met het syndroom van Down in het reguliere voortgezet onderwijs.

Te bestellen via de VIM

Telefoon 0514 68 22 70

Website www.vim-online.nl

Down Ahead

Geeft inzicht in de mogelijkheden van scholieren met Downsyndroom in het reguliere vervolgonderwijs, gevolgd van de aanmelding tot aan de voorbereiding op werk. De individuele integratie van vier leerlingen met Downsyndroom staat centraal.

Uitgave Erasmus Universiteit i.s.m. VBM Producties, Abcoude, i.o.v. Stichting Downsyndroom

Telefoon 0522 281 337

Website www.downsyndroom.nl

Zo kan het ook!

Over de ambulante begeleiding door IJlanden (nu: Cordaan). Een team van zeven begeleiders steunt de integratie van kinderen met een beperking in het reguliere basisonderwijs. Zowel leerkrachten als ouders zijn enthousiast over de samenwerking. Uitgave voormalige IJlanden

Deze video is niet meer te bestellen maar wel te

leen bij Cordaan Jeugd, Schuitenhuisstraat 9, 1069 WK Amsterdam, telefoon 020 680 25 00

Schoolkeuze Amsterdam

Informatie over het Nederlandse onderwijssysteem, voorschool, basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Met informatie in het Nederlands, Engels, Marokkaans en Turks (2006). De dvd is te bestellen via www.onderwijs.amsterdam.nl of bij de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, afdeling onderwijs, Postbus 1840, 1000 BV Amsterdam, www.dmo.amsterdam.nl.

Met Rugzak en rolstoel (CD-rom)

Op basisschool Het Krijt zijn kinderen met een beperking van harte welkom. Beeld van de dagelijkse praktijk van kinderen met een beperking in de groep (2006). Maker: Team Onderwijs op Maat (TOM), uitgave KPC Groep, www.kpcgroep.nl/publicaties, telefoon 073 624 72 47

Afkortingen

AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BaO	Basisonderwijs
BJA	Bureau Jeugdzorg
CIZ	Centrum voor Indicatiestelling (AWBZ-Zorg)
Cvl	Commissie voor Indicatiestelling (Scholen voor) kinderen met ernstige spraaktaalmoelijkheden
ESM	Landelijke commissie toetsing indicaties
LCTI	Landelijke commissie toetsing indicaties
Lgf	Leerlinggebonden financiering (Scholen voor) kinderen met leeren opvoedingsmoelijkheden
LOM	Leerwegondersteunend onderwijs (Scholen voor) langdurig zieke kinderen
LWOO	Leerwegondersteunend onderwijs (Scholen voor) langdurig zieke kinderen
LZK	(Scholen voor) moeilijk lerende kinderen
MLK	(Scholen voor) moeilijk lerende kinderen
PCL	Permanente Commissie Leerlingenzorg
PRO	Praktijkonderwijs
RVC	Regionale Verwijzingscommissie
SBO	Speciaal Basisonderwijs
SO	Speciaal Onderwijs
SVO	Speciaal Voortgezet Onderwijs
Vmbo	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VOO	Voortgezet Onderwijs
VSO	Voortgezet Speciaal onderwijs
WEC	Wet op de Expertisecentra
WPO	Wet Primair Onderwijs
WSNS	Weer Samen Naar School (Scholen voor) zeer moeilijk lerende kinderen
ZMLK	(Scholen voor) zeer moeilijk opvoedbare kinderen
ZMOK	(Scholen voor) zeer moeilijk opvoedbare kinderen

Begrippen

Ambulante begeleiding

Ondersteuning door instellingen voor gehandicaptenzorg of leerkrachten uit het speciaal onderwijs bij participatie van kinderen met een handicap of gedragsproblemen in peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en scholen.

Indicatiestelling

Vaststelling door indicatieorganen van recht op speciaal onderwijs (en daarmee recht op het Rugzakje in het regulier onderwijs); of van het recht op zorg

Zorgstructuur

Door de overheid gestimuleerde aanpak om de instroom van leerlingen naar het speciaal onderwijs te verminderen. Scholen beschikken over een procedure voor het signaleren, diagnosticeren, bespreken en behandelen van leerlingen die extra zorg nodig hebben en kunnen gebruik maken van deskundigen uit samenwerkingsverbanden waar scholen zelf onderdeel van zijn.

Colofon

Uitgave	MEE Amstel en Zaan, juli 2011
Redactie brochure	Kennisgebied Kinderopvang en Onderwijs, MEE Amstel en Zaan
Eindredactie	Annemiek Onstenk, Amsterdam
Illustratie kافت	Ad Oskam
Foto	Aatjan Renders
Vormgeving	Chi-La Bes

Disclaimer

De informatie in deze brochure is bedoeld voor persoonlijk gebruik. Aan de informatie kunnen geen rechten worden ontleend. Wijzigingen zijn voorbehouden. Wij hebben ons best gedaan om deze brochure zo volledig en nauwkeurig mogelijk samen te stellen. MEE Amstel en Zaan aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor schade, op welke manier dan ook ontstaan, door gebruik, onvolledigheid of onjuistheid van de geboden informatie.

Amsterdam

Derkinderenstraat 10-18 | 1062 DB Amsterdam

T 020 512 72 72 | F 020 512 72 73

Amsterdam Noord

(alleen op afspraak)

Johan van Hasseltweg 114-116 | 1022 WZ Amsterdam

T 020 512 72 72 | F 020 435 33 35

Hoofddorp

Boekanierlaan 2 | 2132 TA Hoofddorp

T 023 556 33 00 | F 023 563 02 25

Purmerend

Waterlandlaan 86 | 1441 MR Purmerend

T 0299 41 26 12 | F 0299 41 26 40

Zaandam

Ds. M.L. Kingweg 155 | 1503 KW Zaandam

T 075 617 22 55 | F 075 631 32 26

Amstelveen

Inloopspreekuur - MOC Amstelveen

Maandagochtend van 09.00 - 12.00 uur

(m.u.v. schoolvakanties)

Lindenlaan 75 | 1185 LC Amstelveen

T 023 556 33 00

Kijk op www.meeaz.nl voor een overzicht van al onze inloopspreekuren en de bereikbaarheid via Wmo loketten bij u in de buurt.

informatie@meeaz.nl

www.meeaz.nl

juli 2011

MEE Amstel en Zaan is HKZ gecertificeerd